

SLOVENSKI

vestnik

Izdajatelj, lastnik in založnik: Dr. Franc Petek, Velikovec. — Uredništvo in uprava: Celovec-Klagenfurt, Gasometergasse 10, telefon 56-24. Glavni urednik: Franjo Ogris, odgovorni urednik: Lovro Potočnik. — Tiska: Založniška in tiskarska družba z o. j. Drava, Celovec-Borovlje. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Celovec-Klagenfurt 2, Postfach 124.

Letnik XII.

Celovec, petek, 30. avgust 1957

Štev. 35 (800)

Zahodna Evropa v valutnih težkočah

Slovenska državna realna gimnazija v Celovcu

Objava

Nadaljnje prijave za prve tri razrede Slovenske državne realne gimnazije v Celovcu so možne do 7. septembra 1957.

Učenci, ki niso avstrijski državljani, morajo za sprejem na šoli vložiti posebno prošnjo na deželni šolski svet in to prošnjo oddati pri ravnateljstvu šole. Pogoj za sprejem so isti, kakor na vseh nemških srednjih šolah, dodatno pa morajo učenci polagati tudi izpit iz slovenščine.

Od 2. septembra so uradne ure vsak dan od 8. do 10. ure v poslojpu državne realke, 2. nadstropje, soba 65, Lerchenfeldgasse 22.

V ponedeljek, dne 9. septembra, so ob 14. uri sprejemni izpiti za vse tri razrede, nadaljevanje pa v torek, dne 10. septembra ob 14. uri.

V sredo, dne 11. septembra, je v času od 14. ure do 16. ure vpisovanje, pri katerem se morajo osebno javiti učenci vseh treh razredov.

V četrtek, dne 12. septembra, je ob 9. uri v cerkvi Sv. Duha v Celovcu slovenska otvoritvena služba božja, h kateri so vabljeni tudi starši učencev.

Isti dan popoldne ob 13. uri 25 minut je prvi redni pouk.

Ravnateljstvo

Za izboljšanje odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo

Obisk zveznega kanclerja Raaba v Beogradu je bil prvotno določen za sredi septembra, vendar je bil pozneje preložen in določen kot termin obiska 11. novembra tega leta. Ob tej priliki bodo v Jugoslavijo povabljeni tudi številni avstrijski novinarji, da se tako stiki med obema deželama še povečajo.

Jugoslavija se je doslej trudila in si prizadevala, da čimprej pride do normalizacije odnosov med obema deželama. Delegacija s kanclerjem Raabom na čelu se bo v Beogradu trudila, da doseže ustanovitev mešane komisije, ki bo proučila vsa pereča vprašanja, ki zadevajo obe deželi.

Konjunktura koristi samo enim

Inštitut za gospodarsko raziskovanje je ponovno ugotovil, da so se cene življenjskim potrebščinam v zadnjih tednih nekoliko zvišale. To se je zgodilo brez vsake napovedi, tako rekoč čez noč in kljub temu, da že več mesecev obstoja posebna paritetna komisija, ki naj bi nadzorovala gibanje cen in zaslužkov. Na drugi strani pa so ostali zaslužki delojemalcev nespremenjeni, kar pomeni, da se je življenjska raven delavstva za gotov odstotek poslabšala.

Isti inštitut pa je tudi ugotovil, da so izgledi za nadaljnjo gospodarsko konjunkturo še vedno ugodni in ni pričakovati, da bi se produktivnost gospodarstva v bližnji bodočnosti kakor koli zmanjšala.

Kaj nam pove primerjava teh dveh ugotovitev? Nič več in nič manj kot to, da ves uspešni razvoj gospodarstva v bistvu koristi le enim, namreč podjetnikom, medtem ko za delojemalce in široke plasti potrošnikov tako dolgo nima nobene koristi, dokler se bodo cene življenjskih potrebščin dvigale kljub naraščajoči produktivnosti v gospodarstvu. Iz tega spoznanja sledijo tudi prizadevanja sindikatov za doseg zdravega razmerja med deležem podjetnikov ter deležem delojemalcev na dobičkih, ki jih prinaša konjunktorni razvoj gospodarstva.

Za tako prilagoditev se je pred nedavnim zavzel tudi predsednik kluba socia-

Državni proračun za leto 1958

Kakor je razvidno iz poročil tiska, so pogajanja o državnem proračunu za leto 1958 že tako daleč napredovala, da bo finančni minister Kamitz že meseca oktobra lahko začel s potrebnimi pogajanjimi s posameznimi ministrstvi. Pač pa izgleda, da je pri dosedanjem načrtu še precejšnja razlika med predvidenimi dohodki ter izdatki. Računajo, da bodo dohodki znašali prihodnje leto kakih 33 milijard šilingov, medtem ko dosega izdatki 42 milijard, kar pomeni, da bo moral Kamitz potrebe ministrstev občutno znižati. V tej zvezi pričakujejo posebne težave pri obrambnem ministrstvu, katero je svoje zahteve v letu 1958 baje bistveno zvišalo.

danji slabi gospodarski položaj v teh dveh deželah treba iskati v njihovi velikanskimi stroški povezanih prizadevanjih, da bi zaustavili tok časa.

V gotovi meri pa je kočljivi gospodarski situaciji Francije in Velike Britanije ter prej ali slej tudi še drugih dežel Zahodne Evrope kriv tako imenovani »gospodarski čudež« Zahodne Nemčije. Ta dežela, ki je že pred zadnjo vojno prednjačila s svojo tehniko in industrijo, se je tudi v povojnih letih znašla v zavidljivem položaju, da si je — ne nazadnje z ameriško podporo — ustvarila gospodarsko raven, ki si ji ni treba bati konkurence ne na svetovnem in še mnogo manj na evropskem tržišču. Ravno to pa je spričo okolnosti, da je Zahodna Nemčija z nekaterimi Zahodnoevropskimi deželami tesno povezana v Evropski plačilni zvezi, v Montanski zvezi, ter v zadnjem času še v okviru skupnega tržišča Male Evrope, občutno prizadelo ostale članice teh skupnosti, ker njihove gospodarske sposobnosti ne prenesejo močne zahodnonemške konkurence.

Posledica tega je bila dvojna: Medtem ko valutne in zlate rezerve Zahodne Nemčije stalno naraščajo, se morata Francija in Velika Britanija boriti z vedno večjim pomanjkanjem trde valute in je njuna plačilna bilanca — posebno napram Zahodni Nemčiji — močno pasivna. In nikakor ni izključeno, da bo tema dvema deželama prej ali slej sledila še kakšna druga država, saj Italijani n. pr. že zdaj z zaskrbljenostjo gledajo na nadaljnji razvoj francoskega primera.

Vse kaže, da Francija z razvrednotenjem svojega franka ni napravila najboljših potez. Strokovnjaki namreč pričakujejo, da bo uspeh tega ukrepa le začasen in da bo treba pozneje iskati spet novih poti. Morda so Angleži ravno na podlagi francoskih izkušenj bolj previdni in skušajo vse trdovratne vesti in napovedi o razvrednotenju funta (vsaj zaenkrat) zavrniti s povečanjem izvoza, da bi tako izboljšali svojo pasivno plačilno bilanco. Hkrati pa iščejo ozdravljenje za svojo valuto v spremembi vrednosti nemške marke, ker pričakujejo, da bi se z zvišanjem tečaja marke ublažila konkurenca nemškega uvoza, dočim bi se uvoz v Nemčijo povečal.

Vendar Nemci trenutno nočejo nič slišati o devalvaciji marke, čeprav se zavdajo, da bi nadaljevanje sedanje poti lahko lepega dne škodovalo tudi njim samim. Da bi pa svojim slabšim partnerjem v posameznih plačilnih in gospodarskih zvezah le še dali možnosti, so uvoz iz teh držav liberalizirali ter ukinili ali vsaj znižali uvozne carine.

Seveda pa s tem položaj še ni rešen in bo treba izhod iskati v bolj tehtnih ukrepih. Tudi na sestanku Mednarodnega denarnega sklada, ki bo letos septembra, bodo morali obravnavati ta važni problem ter sprejeti primerne ukrepe, kar narekujejo poleg gospodarskih tudi politični razlogi. To še toliko bolj, ker trenutni položaj tudi komaj započetemu snovanju evropske skupnosti nikakor ne koristi.

Nevarna igra na Srednjem vzhodu

Srednji in bližnji vzhod povzročata v zadnjem času vedno več skrbi zahodnim velesilam, ki prav na teh področjih stalno izgubljajo tla pod nogami. Vpliv, ki so ga imele te sile v najrazličnejših predelih sveta, nevarno upada, ker se narodi vedno bolj zavedajo svojih lastnih moči in se borijo za osvoboditev izpod tujega gospodarstva.

Zadnji čas je v ospredju svetovnega zanimanja položaj v Siriji, kjer so odkrili protivladno zaroto, ki so jo posamezni sirijski politiki pripravljali s pomočjo Amerike. Čim je prišlo do odkritja teh podtalnih prizadevanj, so na Zahodu zakričali, kakor da bi se podiral svet. O komunistični zmagi v Siriji so vedeli povedati in v političnih krogih so se neprekinjeno vrstile konference o baje potrebnih ukrepih proti napredovanju Sovjetske zveze v tem delu sveta. Krik je bil še toliko bolj glasen, ker so skušali preglasiti vesti o tem, da je imela pri kovanju zarote v Siriji svoje roke vmes tudi ameriška diplomacija.

Ker se Sirija ni zmenila za to z dozdevno zaskrbljenostjo pobarvano tarnanje, so

na Zahodu prešli k bolj odločnemu reagiranju: po izkušenih metodah so začeli groziti. Amerika je svojo politiko sile demonstrirala tudi s tem, da je del svojega vojnega ladjevja dirigirala v Sredozemsko morje, dočim je ameriški državni podtajnik Henderson popolnoma »slučajno« prispel na Srednji vzhod ravno v trenutku, ko so bili dogodki okoli Sirije v polnem razvoju. Njega zdaj dolžijo, da pripravlja novo zaroto proti Siriji, Ameriko pa obdolžuje Sirija vmešavanja v notranje zadeve.

Zahodne sile so pri svoji sirijski igri računale tudi s predsednikom Sirije Kuatlijem, ki je ravno v usodnih dneh bival v Egiptu. Pričakovali so, da se bo zoperstavil zblizanju med Sirijo in Sovjetsko zvezo, vendar jim je prenašane račune temeljito prekrizal, ko je ob povratku domov izjavil, da bo ostala sirska politika tudi v bodoče neodvisna in da Sirija želi, da bi jo svet razumel. Postavili se bomo — je dejal — po robu kakršnemu koli pritisku, bodisi z Vzhoda ali Zahoda, svet pa mora pustiti Srednjemu vzhodu, da hodi svojo lastno pot do svobode in da ohrani mir v tem delu sveta.

V znamenju neprekinjene oborožitvene tekme:

Sovjetska zveza prehitela zahodne sile

V Londonu se pododbor za razorožitev, v katerem so zastopane Amerika, Francija, Kanada, Sovjetska zveza in Velika Britanija, še vedno brez uspeha trudi, da bi dosegel kakršen koli sporazum med Zahodom in Vzhodom. Obe strani tekmujeta v tem, katera bo svet z večjim uspehom prepričala o svoji pripravljenosti za sklenitev sporazuma o delni razorožitvi ali prepovedi ene in druge vrste orožja.

Istočasno s temi razgovori pa brez prenehanja poteka tudi tekma v oboroževanju ter proizvodnji novih in še bolj nevarnih vrst orožja. Na tem področju je povzročila Sovjetska zveza pred nekaj dnevi pravi poplah posebno med zahodnimi silami, ko je objavila vest o uspešnih poizkusih z medcelinsko raketo in vodikovo bombo. Razburjenje zlasti v Washingtonu, Londonu in Parizu je razumljivo, saj je Sovjetska zveza s tem za več let prehitela zahodne sile, ki se morajo

pri izdelavi medcelinske rakete še vedno boriti z začetnimi težkočami.

V poročilu o poizkusih je rečeno, da je bila Sovjetska zveza spričo negativnega poteka večletnih razorožitvenih razgovorov prisiljena sprejeti vse potrebne ukrepe za zaščito varnosti sovjetske države, hkrati pa bo sovjetska vlada še dalje vztrajala na tem, da se doseže sporazum o prepovedi atomskega orožja ter o razorožitvi, ker so na pozitivni rešitvi tega vprašanja zainteresirani vsi narodi sveta.

Pri novi vrsti na daljavo vodenih izstrelkov gre za raketo, s katero so dosegli višino in daljavo, ki je doslej še nikdar niso dosegli. Doseženi rezultati dokazujejo, da je mogoče voditi raketo v katero koli smer sveta in da s tem trenutkom — kakor pravijo izvedenci na Zahodu — na svetu ni več varnega kotička.

Razvoj gre naprej in treba mu je slediti...

Ta ugotovitev ni šele od danes in velja tako za posameznika kakor tudi za skupnost. Kdor ne bo šel s časom, bo zaostal in prej ali slej ga bo razvoj pustil ob strani ali pa ga sploh pohodil. Če bo imel industrialec v svoji tovarni same stare izrabljene stroje, s svojimi produkti ne bo več mogel konkurirati na trgu in njegovemu obratu bo grozil propad. Tudi kmetu, ki bo svojo zemljo obdeloval z nesodobnimi napravami in po danes že preživelih spoznanjih, pridelki ne bodo več poplačali v obdelovanje zemlje vloženega truda in dela; njegovo kmetovanje ne bo več rentabilno, ker ga bodo na trgu prehiteli tisti, ki so se okoristili z novimi dognanji in sodobnimi kmetijskimi stroji in zato po nižjih cenah morejo prodajati svoje pridelke.

Tako bi lahko naštevali dolgo vrsto primerov, katerim pa bi bila enotna ena lastnost: le tisti se bo danes in jutri še obdržal, ki bo budno zasledoval razvoj časa in ki se bo znal pravočasno prilagoditi novemu položaju ter se okoristiti z novimi dognanji.

Nedvomno velja vse to tudi za naše narodno delo in še v posebni meri za naše gospodarske ustanove. Naše združništvo, bodisi blagovno ali kreditno, se mora boriti z ostro konkurenco, ki je iz dneva v dan hujša, saj stoji našim zadrugam nasproti široko razpredena mreža nemškega združništva, ki posebno na našem ozemlju razpolaga z neomejenimi sredstvi. Skoraj v vseh krajih, kjer imamo slovenske zadruge, so polagoma zrastle nemška konkurenčna podjetja in povsod se je razvil neizprosni boj za obstanek.

Ravno boj za obstanek pa nujno narekuje potrebo po modernizaciji, ker le potem, če se bodo naše zadruge oprijele sodobnih oblik delovanja, bo njih obstanek zagotovljen tudi v bodoče.

Prvenstveno v tem smislu je potekal minulo nedeljo tudi občni zbor Hranilnice in posojilnice v Št. Jakobu v Rožu. Ta naša kreditna zadruga, ki je najstarejša na ozemlju bivše avstro-ogrske monarhije, se mora danes boriti s težavami zlasti zato, ker njeno sedanje poslovanje še

daleč zaostaja za oblikami poslovanja najmoderneje opremljene nemške konkurenke v »Haus der Heimat«. Zato je razumljivo, da stremijo tudi naši šentjakovski združniki za tem, da bi dali svojim prizadevanjem v korist skupnosti čim bolj sodobne oblike. V tem stremljenju pa jih je močno podprl tudi navzoči zastopnik Zveze slovenskih zadrug dr. Mirt Zwitter, ki je nakazal razliko med zastarelimi in modernimi oblikami dela ter poudaril potrebo po modernizaciji tudi v našem združništvu.

Švedska — dežela združništva

Pred nedavnim je bil v Stockholmu kongres Mednarodne združne zveze. V Mednarodni združni zvezi je zajetih nad 400.000 zadrug s 125 milijoni članov. Organizacija prireja kongrese vsako tretje leto. Letos je bil v Stockholmu, v deželi zelo razvitega in razširjenega združništva.

Na kongresu so bili udeleženi zastopniki najrazličnejših dežel sveta. Kmetijsko združništvo v Avstriji je zastopal generalni direktor dr. Strobl, ki je v svojem govoru med drugim naglasil, da se Zveza evropskega kmetijstva zaveda, da je svobodno združništvo za kmetijstvo življenjskega pomena. Zelo koristno je pospeševanje združništva in združno sodelovanje od dežele do dežele. Posebnega pomena je, je dejal, da so v okviru Mednarodne združne zveze ustanovili tudi odbor za kmetijsko združništvo. Odbor se bavi s posebnimi vprašanji kmetijskega združništva in se prizadeva za napredovanje tega sektorja združništva. Odbor raziskuje poti in načine, kako bi se specifične naloge te zvrsti združništva lažje

Tudi vse ugotovitve in vsi pozivi zborovanja šentjakovskih združnikov, ki so se ob tej priložnosti spomnili tudi v zadnjem poslovnem letu umrlih združnih funkcionarjev in pionirjev Franca Maierja, Jožefa Janežiča in Matevža Nageleta, so izzveneli v to, da je treba med ljudstvom širiti združno misel, hkrati pa uvajati v našem združništvu moderne oblike poslovanja. Pri tem jih je vodilo spoznanje, da gre razvoj naprej in treba mu je slediti, kdor noče ostati ob strani.

reševale in kako bi napade na združništvo čim bolj uspešno odbijali.

Udeleženci kongresa so imeli na Švedskem priložnost, da so se nazorno seznanili z gibanjem konsumnih zadrug, ki so v tej deželi najbolj razvite. Močan vpliv na trg omogoča konsumnim zadrugam, da lahko na vseh področjih usmerjajo tudi cene ter tekmujejo z mogočnimi koncerni in karteli. Švedski združniki razpolagajo s proizvodnimi možnostmi na najrazličnejših področjih, kakor na primer z obrati za proizvodnjo prehrane ter tovarnami za tekstilije, gospodinjske potrebščine, papir itd.

V konsumnih zadrugah je organizirana skoraj polovica vseh potrošnikov, v mnogih krajih celo večina prebivalstva. Na Finskem ali v Islandiji je v nekaterih krajih še večji odstotek konsumentov vključenih v zadrugah, vendar nikjer ni združno gibanje na mnogih področjih tako uspešno in vzorno razvito, kakor prav na Švedskem.

„Vinska olimpiada“ na Gospodarskem razstavišču v Ljubljani

V vrsti različnih gospodarskih razstav, ki jih vsako leto pripravijo na ljubljanskem Gospodarskem razstavišču, zavzema vsakoletna mednarodna vinska razstava posebno mesto. Zlasti letošnja tovrstna prireditev obljublja biti tako obširna in bogata tako po kvaliteti kot tudi kvantiteti, da jo že zdaj nazivajo »vinska olimpiada«.

Čeprav prijave za udeležbo na vinskem sejmu še niso zaključene, vse kaže, da se bo letošnjega sejma udeležilo rekordno število najpomembnejših vinogradnikov iz vseh delov sveta. Poleg Jugoslavije bodo po dosedanjih prijavah razstavljale svoje najboljše vinske sorte naslednje države: Anglija, Avstralija, Avstrija, Ciper, Francija, Grčija, Holandija, Italija, Kanada, Malta, Portugalska, Romunija, Španija, Urugvaj in Zahodna Nemčija, verjetno pa bodo zastopane tudi Alžir, Čile in Južna Afrika.

Letošnji vinski sejem bo obsegal tri prireditve. Dne 28. avgusta je začela mednarodna komisija ocenjevati posamezne vinske sorte ter bo njeno delo trajalo še

do 2. septembra, kajti predloženih je bilo okoli 500 sort. Najboljše bodo nagradili z zlatimi in s srebrnimi kolajnami. Od 2. do 8. septembra bo v Ljubljani plenarno zasedanje mednarodnega urada za vino, na katerem se bo zbralo 150 uglednih strokovnjakov in znanstvenikov iz 22 dežel vseh petih kontinentov, ki bodo obravnavali najrazličnejše probleme razvoja in pospeševanja vinogradništva in vinske trgovine. V okviru tega zasedanja bo tudi več poučno-znanstvenih ekskurzij v najpomembnejša slovenska vinogradniška območja, obiskali pa bodo tudi nekaj največjih vinskih kleti. V času med 4. in 15. septembrom pa bo pravi vinski sejem, ki bo obsegal vinsko poskušnjo, razstavo vinogradniških obdelovalnih strojev, zaščitnih sredstev in naprav ter kletarskega orodja in končno še komercialni del, kjer bodo zastopani številni vinogradniki ter trgovinska podjetja z vinom iz cele Jugoslavije.

Pričakujejo, da bo letošnja »vinska olimpiada« v Ljubljani pritegnila mnogo obiskovalcev iz Jugoslavije same, kakor tudi iz inozemstva.

Jugoslavija močno privlačuje tuje turiste

Že v zadnji številki smo objavili nekaj podatkov o letošnjem tujem prometu v Jugoslaviji, tokrat pa še nekaj tozadevnih števil, ki jih je objavil Jugopres:

Do konca junija je prispelo v Jugoslavijo 58 % nemških turistov več, kakor v istem obdobju preteklega leta. Večina turistov prispe v Jugoslavijo z osebnimi avtomobili. Samo v juniju je bivalo na Jadranu 12.000 Nemcev.

Velikanski porast pa so zabeležili pri dotoku avstrijskih turistov v Jugoslavijo. In sicer je v juniju letovalo v Jugoslaviji 16.000 Avstrijcev, dočim je bilo Francozo 7.500, kar predstavlja 22 % več kot lani. Tudi Švedov je gostovalo v juniju 17 %, Norvežanov pa 5 % več kot lani junija.

Do konca julija je obiskalo Jugoslavijo že 59.000 Avstrijcev in 61.000 Nemcev iz Zahodne Nemčije. V za tujski promet

najbolj uspešnem letu po vojni, leta 1955, je bilo število gostov veliko manjše, in sicer je takrat obiskalo Jugoslavijo 7.000 Avstrijcev in 2.000 Nemcev manj kot letos do konca julija. V primerjavi z lanskim letom pa je letos že do konca julija obiskalo Jugoslavijo 24.000 Avstrijcev ter 23.000 Nemcev več kot vso lansko sezono. Tudi iz Švice je prispelo letos do konca julija že okoli 6000 in iz Anglije 14.000 turistov. Velik dotok tujih turistov so letos zabeležili tudi iz vzhodnih dežel.

Turistični strokovnjaki v Jugoslaviji cenijo, da bo število nočevanj tujih turistov v tej sezoni doseglo 1.700.000, kar brez dvoma predstavlja za jugoslovanski turizem izreden razmah in uspeh. To še toliko bolj, ker se v gotovih deželah — na primer pri nas v Avstriji — določeni krogi pred začetkom sezone bolešno trudijo, da bi ljudi odvrgli od obiska v Jugoslavijo.

PO ŠIRNEM SVETU

London. — Britanski listi pišejo, da je na stotine britanskih vojakov in strokovnjakov prispelo z letali v Maraling, središče področja, kjer Velika Britanija izvršuje poskuse z nuklearnim orožjem. Britanski listi poudarjajo, da prevažajo vojaške osebe in znanstvenike v Avstralijo v največji tajnosti že tri tedne, kar pomeni, da imajo v načrtu novo serijo poskusov z atomskim in nuklearnim orožjem.

Ottawa. — Skupina osmih sovjetskih kmetijskih strokovnjakov je prispela pretekli teden v Kanado, kjer se bo mudila en mesec. Sovjetski strokovnjaki bodo v Kanadi proučevali pridelovanje žita ter možnosti za izmenjavo semenja med Sovjetsko zvezo in Kanado.

Tokio. — Krogi blizu japonskega zunanega ministrstva izjavljajo, da je že sedaj zagotovljena podpora 24 držav, da bi bila Japonska na zasedanju Generalne skupščine OZN izvoljena v Varnostni svet.

Bratislava. — Na plenumu Centralnega komiteja komunistične partije Slovaške so ugotovili, da se življenjska raven prebivalstva stalno dviga. Sprejeli so nove direktive za vse partijske organizacije za nadaljnji razvoj slovaškega gospodarstva in za nadaljnji dvig življenjske ravni.

London. — Tu so uradno sporočili, da bo britanski premier MacMillan v začetku leta 1958 obiskal Indijo, Pakistan, Ceylon, Novo Zelandijo in Avstralijo. Povabili so ga na zadnji konferenci predsednikov držav britanske skupnosti narodov predsedniki omenjenih petih držav.

Nevada. — Na poskusnem ozemlju v Nevadi so pretekli teden izvršili tretjo jedrsko eksplozijo v letošnji seriji ameriških atomskih poskusov. Plamen, ki je nastal ob eksploziji atomske bombe, so videli več kakor 130 kilometrov daleč. Ameriška komisija za jedrske eksplozije pa je sporočila, da je bila prejšnji teden tudi v Sovjetski zvezi sprožena jedrska eksplozija. Sporočilo pravi, da je prišlo do eksplozije v Sibiriji in da je bila zelo močna.

Kijev. — Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld je poslal kongresu Svetovne federacije demokratične mladine, ki je pred dnevi zasedal v Kijevu, posebno poslanico, v kateri je rečeno, da bi Združeni narodi lahko spremenili oblike sveta, če bi vsaj 20 % denarja, ki je namenjen oboroževanju, uporabili za večjo tehnično mednarodno pomoč. V poslanici je nadalje rečeno, da narodi upajo, da bo vsaj mlada generacija doživela ta dan.

Tokio. — Po pisanju lista »Tokio Šimbun« bo japonski minister za finance Hasato Ičimada odločno zahteval od ameriških državnikov, da ukinejo omejitve uvoza japonskega blaga v Združene države Amerike. Ičimada bo ameriškim državnikom razložil posledice, ki bi jih sedanji ukrepi lahko imeli za japonski izvoz v ZDA. Minister Ičimada namerava odpotovati v ZDA na zasedanje mednarodnega denarnega fonda, ki se bo začelo 19. septembra.

Kuala Lumpur. — Predsednik malajske vlade Abdul Rahman je izjavil, da Malaška ne bo dopustila, da bi postala skladišče atomskih bomb. Dežela ni v vojnem stanju in njen notranji položaj ne zahteva takega orožja. Malajski predsednik je dal to izjavo zato, ker je britanski minister za obrambo Sandys izjavil, da bo Malaja dobila atomsko orožje.

Washington. — Ameriško zunanje ministrstvo je sporočilo, da bodo na »poskusni osnovi« odobrili 24 ameriškim novinarjem odhod na Kitajsko. Od 1949. leta naprej je ameriška vlada prepovedala ameriškim državljanom potovanje na Kitajsko. Ameriško zunanje ministrstvo pravi, da so »novi faktorji« vplivali na spremembo tega stališča, kar pa ne pomeni, da se je spremenila tudi osnova ameriške politike do Kitajske in njenega režima.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Jugoslovanska električna energija za Avstrijo

Uvoz električne energije iz Jugoslavije v našo državo se je v tekočem letu bistveno dvignil. Že v prvih petih mesecih tega leta so dobavile slovenske elektrarne avstrijskemu omrežju električnega toka v vrednosti okoli 80 milijonov dinarjev.

Visoka zaposlitev v steklarski industriji

Dobro zaposlitveno stanje v avstrijski steklarski industriji še vedno traja. Skupna letna produkcija, ki je lani znašala 72.000 ton v vrednosti 890 milijonov šilingov, bo po dosedanjih računih tudi letos ostala enako visoka. Mesečno so v steklarski industriji v prvem polletju proizvedli okoli 40.000 ton optičnega stekla, 4400 ton votlega stekla in 390.000 kvadratnih metrov ploščatega stekla. V prvem polletju letošnjega leta so izvozili steklarskih produktov v vrednosti 230 milijonov šilingov, leta 1956 pa so jih izvozili v vrednosti 503 milijonov šilingov. Računajo, da bo letošnji izvoz na tem področju dosegel enako višino.

Prijave patentov v Avstriji naraščajo

V prvem polletju letošnjega leta je bilo v vsej Avstriji prijavljenih 4284 novih patentov. Okoli 40 % patentov so prijavili domačini. V istem obdobju leta 1956 je bilo na novo prijavljenih 3945 patentov, torej 339 manj kakor letos. Do konca leta 1956 je bilo pri avstrijskem patentnem uradu, ki posluje že od leta 1945, prijavljenih vsega skupaj 75.000 najrazličnejših patentov.

Vzgoja evropske miselnosti

ne sme ostati le puhla fraza, marveč se mora izražati tudi v praktičnem življenju

Pod naslovom »Vzgoja k Evropi« se je v začetku tega tedna začel v Mödlingu pri Dunaju poseben evropski seminar, na katerem sodeluje 32 prominentnih osebnosti iz 11 evropskih dežel. Ker je prireditelj seminarja mesto Dunaj, je imel slavnostni govor ob otvoritvi dunajski župan Jonas, ki je ob tej priložnosti poudaril, da je zedinjenje Evrope usodno vprašanje za ves svet, ker bi bil svetovni položaj bolj jase in miren, človeštvo pa bolj varno in srečno, če bi imeli zedinjeno Evropo.

Župan Jonas je v svojem nagovoru dejal, da združitev evropskih narodov nikakor ne bi pomenila konca nadvse bogate in mnogostranske kulture in opustitve nacionalnih posebnosti, marveč le vključitev v večjo skupnost. Zedinjena Evropa tudi usode izvenevropskih narodov ter občeloške solidarnosti ne bi mogla prezirati, vsakogar pa bi moralo voditi spoznanje, da se pride s skupnim delom mnogo dali kot s prepiranjem.

Posebej je župan Jonas naglasil, da pe-lje najbolj varna pot k zedinjeni Evropi preko src mladine, zato morajo biti kaži-poti do tega cilja posebno evropski učitelji in vzgojitelji. V tem smislu je govornik udeležence na seminarju tudi pozval, da izdelajo konkretna priporočila za mo-derno vzgojo k Evropi, katere bodo do-tem predložili Evropskemu svetu, šolskim oblastem ter učiteljskim in mladinskim združenjem.

*

O združenju Evrope je danes mnogo go-vora in so bili narejeni tudi že prvi kon-kretni koraki. Vendar je treba ugotoviti, da je pot do tega cilja še zelo dolga in bo treba premagati še mnoge ovire. To občutimo tudi pri nas v Avstriji, ko go-tovi krogi na eni strani ob obujanju spom-inov na nekdanjo »evropsko« vlogo Avstrije sila radi poudarjajo tudi današ-

nji pomen Avstrije pri graditvi združene Evrope, hkrati pa se svoje nacionalistične ozkosrčnosti niti toliko ne morejo osvoboditi, da bi tudi pripadnikom drugih narodnosti priznali pravico do enakopravnega življenja. Tem gospodom je pač treba vedno znova spet povedati, da združene Evrope ni mogoče graditi v smislu velenemške nacistične teorije o gospodskem narodu, marveč le na osnovi resnično enakopravnega sožitja med narodi ob medsebojnem spoštovanju in spoznavanju. Pri uresničevanju teh načel pripada posebna vloga ravno narodnim manjšinam, ki so v prvi vrsti poklicane, da na meji dveh držav tvorijo živ most prijateljstva in dobrega sosedstva med dvema narodoma. Seveda pa pri izpolnjevanju

te važne naloge ne zadostuje dobra volja in pripravljenost le na eni strani, marveč morajo manjšine v državi, kjer živijo, tudi na strani večinskega naroda najti razumevanje in širokogrudno pomoč.

Do tega spoznanja se bodo morali prej ali slej priboriti tudi mnogi pri nas v Avstriji in posebno na Koroškem, kajti evropska miselnost ne sme ostati le puhla fraza, marveč se mora izražati tudi v praktičnem življenju. Le potem bo mogoče resnično graditi ponosno stavbo novega sveta — združeno Evropo. Za Avstrijo in njeno zrelost za združevanje Evrope pa je nujno najboljše merilo njen odnos do narodnih manjšin, torej odnos do pripadnikov slovenske in hrvaške narodne skupine.

V Bregenzu se pripravljajo že za 1958

Letošnje slavnostne igre v Bregenzu ob Bodenskem jezeru je nestalno vreme precej motilo in so morali del programa podajati v dvoranah. Kljub temu pa je bila prireditev uspešna in se odgovorni činitelji bavijo že z načrti za tradicionalne igre v prihodnjem letu.

Leta 1958 bodo slavnostne igre v Bregenzu v času od 18. julija do 17. avgusta. Za uprizoritev na jezeru so izbrali priljubljeno Smetanovo opero »Prodana nevesta«, ki jo nameravajo predvajati enajstkrat. Prav tako bodo drugo leto prvič izvajali na jezeru tudi balet, ki je bil pri dosedanjih igrah omejen na mestno dvorano. Odložili so se za balet »Silvija« od Lea Delibesa, ki ga bodo na jezeru pokazali trikrat. Celotni program na jezeru bo prihodnje leto obsegal torej 14 prireditev, katere pa bodo v primeru slabega vreme-

na lahko izvajali tudi v dvorani. Značilno pri uprizoritvah na jezeru bo tudi to, da bodo scenarije pripravili tako, da bo odgovarjala tako za »Prodano nevesto« kakor tudi za »Silvijo«.

Poleg prireditev na jezeru je tudi za prihodnje leto predvideno v okviru bregenskih slavnostnih iger gostovanje dunajskega Burgtheatra, ki se bo predstavil s tremi dramskimi deli. Za otvoritev pripravljajo Dunajčani krstno uprizoritev »Velike odpovedi«, za katero je avtor Reinhold Schneider prejel nagrado v okviru natečaja za dramska dela. Sredi slavnostnih iger bo uprizorjena tipično avstrijska drama »Nepodkupljivi«, katere avtor Hugo von Hofmannsthal je posebno znan po svojem »Slehniku«, ki ga vsako leto uprizarjajo na Salzburških slavnostnih igrah. Zaključilo pa bo Burgtheater svoje gostovanje v Bregenzu s Schillerjevo »Marjijo Stuart«.

Načrti so torej že gotovi, časa za priprave imajo še dovolj, zato je pričakovati, da bodo bregenske slavnostne igre 1958 potekale še bolj uspešno ter ponesle v svet glas o edinstvenih prireditvah na Bodenskem jezeru.

Pariz se pripravlja na mednarodni študentski festival

V času od 9. do 15. septembra bo v Parizu velik mednarodni kulturni festival, ki ga bo organizirala francoska študentska zveza v okviru proslave 50-letnice svojega obstoja. Na festivalu bodo sodelovali predstavniki 21 držav iz vseh delov sveta.

vino pred italijanskim napadom leta 1915. Danes živi ta nekdanja vojaška organizacija naprej v močni tradiciji nešteti strelskih in brambovskih družin, ki ob vseh večjih ljudskih praznovanih in prireditvah nastopajo v svojih slikovitih narodnih nošah s svojim starinskim orožjem in godbami.

Ob tem razvoju kmečkih pravic niti ni posebno čudno, da v času splošnih kmečkih puntov in uporov po vsej Srednji Evropi leta 1525 v Meranu zbrani zastopniki tirolskih kmetov ne stavlajo običajnih zahtev po spremembi svojega pravnega položaja ali po odpravi trdih dajatev in tlake. Njihove revolucionarne zahteve so dalekosežnejše in vse bolj politične, usmerjene na nadaljnjo demokratizacijo v deželi, predvsem na odpravo vseh pravic plemstva in duhovščine, na odpravo davčnih oprostitvev gospode, na ločitev sodstva od uprave, na odstranitev ce-hov in privilegiranih trgovskih družb, na uvedbo enakih mer in uteži, na namestitev domačinov v sodni in državni upravi. Najznačilnejša pa je zahteva po demokratizaciji cerkvene uprave, torej za volitev duhovnikov in cerkvenih predstavnikov. Ni dvoma, da je ta zahteva odraz tedanjega globokega nezadovoljstva kmetov nad gospodarskim izkoriščanjem ljudstva po bogati, vsestranski privilegirani cerkveni gospodi in nešteti samostanih.

Beograjski muzeji pripravljajo jesenske razstave

Večina beograjskih muzejev pripravlja za letošnjo jesensko sezono različne razstave. Tako se bo Narodni muzej predstavil v letošnji sezoni s tremi razstavami. Prva razstava, ki je predvidena za začetek septembra, bo posvečena starim flamskim mojstrom. Material za razstavo bo muzeju dalo na razpolago belgijsko ministrstvo za prosveto. Po tej razstavi bo muzej okoli srede septembra predstavil publiko razstavo risbe francoskih impresionistov Edgarja Degasa in Augusta Renoira. Ta razstava bo obsegala okoli 70 malo ali pa sploh še ne znanih stvaritev teh umetnikov. Po zaključku te razstave pa bo Narodni muzej priredil še eno razstavo, ki bo posvečena najpomembnejšim delom ikonopiscev bokokotorske šole iz XVI., XVII. in XVIII. stoletja.

Zanimivo razstavo pa bo začetkom jeseni priredil tudi Etnografski muzej, ki bo razstavljal na stotine violin in številne druge instrumente, ki niso interesantni samo kot material neke glasbene kulture, marveč zanimivi tudi kot predmeti uporabne umetnosti. Posebno redkost med razstavljenimi instrumenti bodo brez dvoma predstavljale gusle, narejene iz šlema srbskega vojaka iz Solunske fronte.

Gledališki muzej v Beogradu pa sedaj intenzivno dela na urejanju materiala, ki je doslej zbran, tako da bo v najbližji bodočnosti ta institucija dostopna znanstvenim delavcem s področja teatrolgije (Jugopres).

Velik uspeh bayreuthskih iger

Tradicija bayreuthskih slavnostnih iger z uprizoritvami mojstrov velikoga nemškega komponista Richarda Wagnerja je že stara, zato se zbere v tem bavarskem mestu vsako leto veliko število ljubiteljev operne umetnosti iz vsega sveta. Tudi letošnji festival Wagnerjevih oper, ki je trajal od 23. julija do 25. avgusta, je pritegnil veliko množico obiskovalcev, katerih so našteali nad 50.000.

Letos so uprizorili v Bayreuthu na 27 prireditvah naslednje Wagnerjeve opere: »Tristan in Izolda«, »Moištri-pecvi nürnbergski«, »Parsival« ter »Nibelungji«. Ker so bile letošnje prireditve vse razprodane, je tokrat prvič nad 50.000 obiskovalcev videlo in slišalo znane operne komade velikega mojstra Wagnerja. Med obiskovalci je bilo skoraj 50 odstotkov inozemcev, ki so prišli v posebno velikem številu iz Francije, Velike Britanije, Združenih držav Amerike, Beneluksa, Švice, Skandinavije, Avstrije in Južne Amerike. Za vse tiste milijone ljubiteljev glasbe, ki so dogajanja v Bayreuthu spremljali le po časopisu, pa je bilo na delu več kot 500 novinarjev.

Luteranska reformacija pa je nudila dotlej nepoznan primer izvolitve cerkvenih oblasti.

Sploh je luteranstvo zaradi velikega nezadovoljstva ljudstva nad izrednim položajem bogate cerkvene gospode v Južni Tirolski pridobivalo mnogo pristašev. Nova vera je vsebovala nauke, ki so nujno morali dovesti tudi do sprememb socialnega položaja širokih ljudskih množic. Kmetje v Nemčiji so že leta 1524 z nešteti upori, ki so se kmalu razširili v splošno kmečko vojno, skušali odvreči tlačanstvo in se osvoboditi najhujših bremen. V tirolskih deželah, kjer se je luteranstvo izredno širilo, je skušal deželni knez Ferdinand I. novo vero in nezadovoljstvo proti cerkvi zatreti s silo. Na posebnem deželnem zboru marca 1525 ja naznanil najostrejšje ukrepe proti širjenju novih nauk, za prestop k luteranstvu pa je bila določena kakor ob izobčenju smrtna kazen. Z neizprosno strogostjo so začela sodišča zasledovati pripadnike in razširjevalce novih nauk, nešteto kmetov je zadelo smrt zaradi soglašanja. Nezadovoljstvo pa je naraščalo, dokler ni 9. majnika 1525 prekipelo ob napovedani usmrtitvi kmeta Petra Paßlerja iz Pusterske doline v Brixenu. Tisočglava kmečka množica ga je na poti iz sodišča na morišče osvobodila iz rok krvnikov. To je bil znak za splošni upor.

Drugi mednarodni knjižni sejem bo v Beogradu

Na drugem mednarodnem knjižnem sejmu v Beogradu, ki bo od 2. do 6. novembra letos v eni izmed hal beograjskega sejma, bo sodelovalo, kakor pričakujejo, veliko število založnikov iz osemnajstih dežel Evrope, Amerike in Azije.

Založniki iz petnajstih dežel so že dosegli sporazum z jugoslovansko zvezo založniških podjetij in organizacij o sodelovanju na mednarodnem sejmu knjig. Na osnovi prijav je že razdeljen razstavni prostor, ki je na razpolago tujim podjetnikom.

Po veličini zavzetega prostora izgleda lista razstavljalcev tako: na prvem mestu je Sovjetska zveza, ki bo posebno veliko

razstavila, nato sledijo Francija, Zahodna Nemčija, Kitajska, Češkoslovaška, Italija, Velika Britanija, Holandija, Vzhodna Nemčija, Madžarska, Švica, Poljska, Bolgarija, Združene države Amerike in Indija. Predvideno pa je tudi sodelovanje švedskih, romunskih in avstrijskih založnikov.

V primeri s prvim knjižnim sejmom, ki je bil lani od 3. do 7. novembra v Zagrebu, se bo letošnji beograjski knjižni sejem znatno povečal. Kakor že lani bodo inozemski založniki razstavljali predvsem strokovno literaturo s področja tehnike, medicine, poljedelstva itd., pa tudi beletristika bo zastopana v večjem številu izdaj.

Dr. MIRT ZWITTER

Južna Tirolska — manjšinski problem Nemcev

(Ob desetletnici Italijansko-avstrijskega sporazuma v Parizu)

Posebno vojvoda Friderik, ki je zaradi svojega zadržanja na cerkvenem shodu v Konstanci³¹⁾ prišel v hud spor s cesarjem Sigmundom in bil leta 1415 izobčen, razlaščen vseh oblasti in posestev ter vsi njegovi podaniki pozvani na upor proti njemu, se je v borbi proti plemstvu in cerkveni gospodi oprl na široke množice oboroženih kmetov in meščanov, premagal vse nasprotnike in dosegel spravo s cesarjem. Zato je leta 1414 v obnovljenem »Deželnem redu« izrecno priznal kmečkim

zastopstvom mesto kot četrtemu stanu v deželnem zboru.

Vojaško organizacijo dežele je kasneje leta 1511 cesar Maksimilijan I. uredil s posebnim »Deželnim vpoklicnim redom«, ki je bil pozneje leta 1605 ponovno obnovljen in izpopolnjen. Tirolska je bila tudi še po ustanovitvi stalne vojske iz tega razloga dolgo dobo oproščena vsakega novačenja ter je to prednost izgubila šele v 19. stoletju. Ostala pa je pravica nošnje orožja in samostojnost organizacije deželne obrambe, ki je prišla ponovno slavno do veljave. Leta 1703 so rešili Tirolci deželo z lastno silo pred Bajerci, v slovitem odporu proti Francozom so samostojno branili deželo pred napoleonsko vojsko in zasedbo pod vodstvom kmeta Andreja Hoferja, ki so ga Francozi po razbitju odpora in izdaji dne 20. februarja 1810 ustrelili v Mantovi. Pozneje je tirolska deželna obramba posegla v dogajanja leta 1848, branila deželne meje v vojni za Lombardijo leta 1859, v vojni Avstrije proti mladi Italiji leta 1866 in celo še v prvi svetovni vojni, ko so tirolski brambovci junaško branili svojo ožjo domo-

³¹⁾ Pripomba: Cerkevni shod ali koncil v Konstanci (1414—1418) naj bi odpravil najhujše nedostatke v rimski cerkvi. Odstavil je tri nasprotujoče si papeže ter postavil kot novega Martina V. Papeža Janeza XXIII., ki se je upiral odstopu, so na koncilu zaprli, vojvoda Friderik Tirolski pa ga je proti namenu novega papeža in cesarja Sigmunda osvobodil. Na istem koncilu so leta 1415 zažgali na gmadi tudi češkega reformatorja Jana Husa, ki se je uprl proti splošno razširjenim nevzdržnim razmeram v cerkvi na Češkem.

Železna Kapla

Minulo nedeljo je bila v gostilni pri Besserju v Železni Kapli vesela svatovščina, na kateri se je z mladim zakonskim parom veselilo okoli 100 ženitovanjskih gostov. Ta dan sta namreč sklenila zvezo za življenje Zofi Županc, p. d. Piskernikova na Obirskem, in Rudolf Lobnik, tesarski mojster v Železni Kapli. Ženitovanjsko slavje je minevalo pri najboljši volji in v sproščnem domačem razpoloženju.

Novoporočenima Zofiji in Rudolfu želimo mnogo sreče na njuni skupni življenjski poti in iskreno čestitamo!

Bilčovs

Dolgo vrsto let je bila na našem pošt-nem uradu nameščena kot poštarica gospa Marija Klinar. Kot domačinka je najbolje poznala vse ljudi tukajšnjega poštnega okoliša. Vsakemu je z veseljem šla na roke in nikogar ni, ki z njenim poslovanjem ne bi bil zadovoljen. Nikogar ni prikrajševala v njegovi domačnosti, pa naj je zaželel ureditev svojih poštnih zadev v slovenskem ali nemškem jeziku. Tako je tudi vsem nepristransko ustrezala. Pustimo vsakemu svoje, ker tudi poštni urad je namenjen za vse prebivalce brez razlike narodnosti ali mišljenja. Mnogi prepri in mržnje med dvema jezikov-nima skupinama bi prenehali, če bi povsod v uradih ravnali z vsakim enakopravno.

Tak način poslovanja je poznala naša dotedanja poštarica. Zato nam je žal, da se je ta mesec poslovila od svoje službe, da se lahko bolj temeljito posveti skrbi za svojo družino. Za vso njeno objektivno uradovanje se ji pristočno zahvaljujemo! Hkrati pričakujemo od poštna direktorja, da nam pošlje na naš poštni urad takšnega uradnika, ki bo več ob obeh deželnih jezikov, ker le tako bo mogel svojo službo vršiti v zadovoljstvo vseh.

Zgornja Vesca

Skoraj neopazeno je mati Ana Einspieder minuli teden v domačem krogu praznovala svoj 70. rojstni dan. Kdor Črnijevo mamo pozna, in takih je mnogo v ožji

Sredi tega meseca je odpotovala večja skupina koroških slovenskih otrok v počitniško kolonijo v Malinsko na otoku Krk. Letovanje otrok je omogočil Svet za zdravstvo LR Slovenije ob sodelovanju z Zvezo slovenskih organizacij na Koroškem.

Ob spremembi zraka in klime se mladina zdravstveno krepí, kar se je izkazalo ob vsakem letovanju, ki se izvaja že več let. Otroci so se vsakokrat vrnili zdravstveno ojačeni, pridobili so na teži in, kar je še posebnega pomena, razširili so si obzorje ob bistrem opazovanju novih krajev, ljudi ter običajev in njihovega življenja.

Velika vrednost take izmenjave mladine pa je prav gotovo tudi v tem, da se mladina, ki predstavlja bodočnost vsakega naroda, medsebojno spoznava, navezuje prijateljstvo za bodoče življenje in na ta način utira pot k čim boljšemu medsebojnemu zblizevanju ter prijateljskemu sožitju med narodi sosedí, kar vodi k plemenitemu cilju evropske in človečanske miselnosti sploh. Pričakovati bi bilo, da

in daljni okolici, tisti tudi ve, da ona ni samo mati svojih lastnih otrok, temveč vse tukajšnje okolice. Mnogo jih je, ki iščejo pri njej dobrih nasvetov, bodisi pri boleznih ljudi pa tudi živali. Črnijeva mama je izvedena in po svojih izkušnjah veliko razume ter je vedno pripravljena, da po možnosti pomaga. Nešteto noči je že prečula pri bolnikih, jih negovala in tolažila ter se more marsikdo prav njej zahvaliti za ozdravljenje.

Kljub svojim z delom izpolnjenim letim je naša Črnijeva mama zelo čila in mladostna ter neutrudno delavna pri raznih naših organizacijah. Za zgled je lahko mnogim mladim, kajti mama se nikdar ne ustraši dolgih poti, čeprav gre pogosto tudi peš na kakršno koli našo prireditev, shod ali poučno predavanje.

Ko ji k njenemu življenjskemu jubileju iskreno čestitamo, želimo, da bi Črnijeva mama ostala še mnoga leta med nami tako čila, zdrava in delavna!

Koroški slovenski otroci na letovanju ob morju

bo tako lepo in visoko prizadevanje odobral vsak dobro misleč človek.

Toda na žalost se na Koroškem še najdejo ljudje, ki plemenito skupno prizadevanje za lepšo bodočnost človeštva osporavajo z motivacijo, da je mladina s takimi akcijami izpostavljena komunistični »nevarnosti«. Svoje zlonamerno natolcevanje izražajo tudi v tisku, čeprav vsakdo ve, da letovanje otrok nima s politiko nikakšnega opravka. Vsakdo ve, da so južno sonce, zrak in voda enako blagodejni povsod ob obalah južnega morja. Zaradi tega pametni ljudje odločno zavračajo takšne izpade ozkosrčne nastojenosti, kakršne duševni očetje se morejo

skrivati le v šovinistično usmerjenih organizacijah.

Naši mladi letoviščarji letujejo v Malinski na otoku Krk, ki je največji na Jadranskem morju. Kraj je prirodno čudovito lep, na otoku gojijo žito, vinsko trto, smokve in drugo sočno južno sadje. Otroci se počutijo dobro in se veselijo letošnjih počitnic, ki jih lahko preživljajo ob morju, pod južnim soncem, ki je često tudi pekoče, toda z razsipajočimi žarki zdravja. Petega septembra pa se bodo spet vrnili v svojo domovino in bodo sami na drobno pripovedovali doma in v soseščini, kaj vse lepega in zanimivega so doživeli v letošnjih počitnicah.

Nesreča potniškega letala ob Vrbskem jezeru

Minulo soboto okoli 19. ure zvečer se je nad Krivo Vrbo primerila strahotna letalska katastrofa. Nedaleč od ceste proti Možbergu je strmoglavilo na tla goreče dvomotorno letalo, zasebna last velepodjetnika in milijonarja Hortena iz Zapadne Nemčije.

Iz doslej neznanih vzrokov je eden od motorjev eksplodiral v zraku ter je odrgalo levo krilo letala. Trup je s kabino in desnim motorjem vred popolnoma zgorel. Razmesarjeni deli trupel nesrečnih potnikov so bili razmetani več sto metrov v okolici nesreče. Vsi trije člani posadke, glavni pilot Ziehlendorf, star 38 let, drugi pilot 28-letni Hedinger in radiotelegrafist Fink, so bili mrtvi.

Letalo bi moralo pristati na celovškem letališču, o čemer je bilo letališče že obveščeno in je bilo za pristanek tudi že vse pripravljeno. Ko je bilo letalo nekako nad Krivo Vrbo, so očividci zapazili, da je iz njega švignil visok sikajoč plamen in kmalu nato je letalo strmoglavilo kot goreča baklja na tla. Nobeden izmed posadke se ni mogel rešiti, usodna nesreča se je odigrala v kratkih sekundah.

Takoj nato so brzeli prvi gasilski avtomobili iz Krive Vrbe na kraj nesreče, vendar niso mogli rešiti ničesar več. Nudil se jim je žalosten prizor: po gozdu so ležali

deli zoglenelih teles nesrečne posadke, letalo pa je bilo tudi popolnoma uničeno. Kakor je ob takih primerih navada, je drvela na kraj nesreče ogromna množica radovednežev z motornimi vozili in peš. da so celo zabarikadirali rešilna in gasilska vozila. Orožništvo je bilo prisiljeno, da je s kordonom zajezilo in zaprlo kraj nesreče. Na lice mesta je prispela še isti večer tudi sodna komisija.

Oba pilota sta veljala kot odlična voznika, ki sta z letalom »Lockhead«, katero si je posestnik šele pred nedavnim nabavil v Ameriki, prevozila desetstisoče kilometrov v skoraj vse dele sveta.

Nekoliko drobne koroške lovske statistike

Na zadnjem zasedanju koroških lovcev so podali zanimive podatke o koroškem lovstvu, ki brez dvoma zanimajo vse navdušene lovce, zanimive pa so tudi za širšo javnost.

Iz tega poročila posnemamo naslednje: V lovskem letu 1956/57 so odstrelili 6311 srnjakov, 1537 koz in 296 kozličev, med gamsi so odstrelili 816 kozlov, 505 koz in 65 kozličev, izmed jelenjadi pa 1033 samcev, 1233 samic in 525 mladičev. Skupna teža odstreljene jelenjadi je dosegla 203.280 kg divjačine v vrednosti 2.439.360 šilingov. Teža srnjadi je znašala 105.872 kg divjačine in je predstavljala vrednost 1.482.200 šilingov. Zajcev so odstrelili 6390 in cenijo njih vrednost na 147.600 šilingov. Skupna vrednost odstreljene divjadi je znašala v minulem lovskem letu lepo vsoto 4.304.700 šilingov.

Poleg tega so v preteklem lovskem letu postrelili 3246 lisic in številno drugih manjših živali, kakor jazbecev, dihurjev, kun, ptičev itd. Postrelili so tudi 2455 mačk in 1.309 tatinskih psov, ki so pristo tekali po lovskih revirjih in delali škodo med divjadjo.

V navedenih številkah gotovo niso točno zajeti prav vsi odstreljeni in je število odstreljene divjadi brez dvoma še nekoliko višje. Dejstvo je tudi, da niso odstrelili toliko divjadi, kolikor je je bilo za odstrel dovoljena. Količina odstreljene na prosto dane divjadi znaša vsako leto povprečno 65 do 85 odstotkov. Iz vsega pa je povzeti, da ima koroški lov precejšen narodnogospodarski pomen ter da je v naših lovskih revirjih pomembno bogastvo na divjadi.

Gradiščanski deželni poslanci so obiskali Koroško

Pred nedavnim so se mudili na obisku na Koroškem člani gradiščanskega deželnega zbora. Prispeli so pod vodstvom deželnega glavarja Wesselyja ter so si ogledali komunalne naprave v Celovcu in obnovitvena dela na Koroškem. Goste so zastopniki koroške dežele pozdravili v dvorani deželne vlade.

RADIO PROGRAM**RADIO CELOVEC**

Poročila dnevno: 5.45, 6.45, 7.45, 12.30, 17.00
20.00, 22.00.

Vsakodnevne oddaje: 6.00 Oddaja za kmete — 7.00 Pisan spored za jutranjo uro — 9.00 Pozdrav nate — 10.10 Gospodinjski magacin — 11.00 Dobro razpoloženi ob enajstih — 11.45 Oddaja za podeželje — 12.02 Pestro mešano — 13.00 Opoldanski koncert — 18.00 Sami Magerji — 19.05 Dober večer dragi poslušalci — 19.30 Odmev časa.

Sobota, 31. avgust:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Širni pisani svet — 9.00 Od pesmi do pesmi — od srca do srca (slov.) — 15.45 Koroška dobrodošlica — 16.00 V kavarni — 16.15 S sončnega juga — 17.10 Odlični izbor — 18.15 Regiment po cesti gre... (slov.) — 20.16 Dobro okrevanje — 21.30 Muzikalične drobtine iz Tokija.

Nedelja, 1. september:

6.10 Vesele melodije — 7.20 S pesmijo pozdravljamo in voščimo (slov.) — 8.05 Oddaja za kmete — 9.00 Melodije, ki nikdar ne izzvenijo — 11.00 Veselo petje — vselo igranje — 13.00 Operni koncert — 13.45 Koroška lovka ura — 14.30 Pozdrav nate — 17.45 Glasbeno srečanje dežel — 19.00 Nedeljska športna poročila — 20.15 Novo iz starega sveta.

Ponedeljek, 2. september:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Zapiski iz domovine — 14.00 Poročila, objave. Vsak po eno (slov.) — 16.15 Sodobni avstrijski komponisti — 16.45 Znanje za vse — 17.15 Popoldanski koncert — 18.45 Za našo vas (slov.) — 20.16 Srečanje v ponedeljek zvečer — 20.45 Brati in razumeti — 21.00 Stari šlagerji enkrat drugače.

Torek, 3. september:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Zaščitna medicina — 14.00 Poročila, objave. O protinu (slov.) — 16.45 Otroci, mi pojemo — 18.25 Radijska prijateljica — 18.45 En mesec deželne politike — 19.15 Lepe žene iz 1001 noči — 20.16 Opera.

Sreda, 4. september:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Iz ženskega sveta — 14.00 Poročila, objave. Dozorelo je poljetje... (slov.) — 14.30 Zemeljski magne-

tizem in premikanje polov — 16.00 Oddaja za žene — 16.20 Znameniti umetniki — 16.45 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 18.45 Za ženo in družino (slov.) — 20.16 Zabavni koncert.

Četrtek, 5. september:

5.35 Kmečka godba — 8.45 Avstriji v inozemstvu — 14.00 Poročila, objave. Z nobenim purgarjem ne grem jaz tavšat... (slov.) — 14.30 Letni časi v liriki — 16.00 Grillparzer: Revni igralec — 16.30 Koncertna ura — 20.16 Alpskodeželska lovka ura — 21.00 Zveneča alpska dežela.

Petek, 6. september:

5.35 Alpski zvoki — 8.45 Tedenska kronika koroške vasi — 14.00 Poročila, objave. Otroci, poslušajte! (slov.) — 16.00 Lepa pesem — 16.45 Znanje za vse — 17.15 Mladinski koncert — 18.15 Oddaja za mladino — 18.45 Poje ženski vokalni kvartet (slov.) — 20.20 Amerika; slušna igra po istoimenskem romanu od Maksa Broda.

RADIO LJUBLJANA

Poročila dnevno: 5.05, 6.00, 7.00, 13.00, 15.00, 17.00, 22.00.

V ponedeljek, sredo in petek od 8.00 do 11.00 ure oddaja na valu 202,1 m in 98,9 mHz.

Sobota, 31. avgust:

5.00 Pester glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Italijanske narodne pesmi — 9.00 Utrinki iz literature — 10.10 Od melodije do melodije — 11.00 Za dom in žene — 11.10 Domači napevi — 11.40 Šopek priljubljenih popevk — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.30 Operne arije pojejo domači solisti — 14.35 Voščila — 18.45 Okno v svet — 20.00 Veseli večer — 21.00 Melodije za razvedrilo.

Nedelja, 1. september:

6.00 Za prijetno nedeljsko jutro — 7.35 Zabavni zvoki na tekočem traku — 8.56 Pojemo in igramo ljubiteljem domačih melodij — 10.15 Kar radi poslušate — 12.00 Revija popevk in zabavnih melodij — 13.30 Za našo vas — 14.00 Voščila — 16.00 Pri obiralcih hmelja — 16.30 Glasbeni mozaik — 20.00 Malo od tu in malo od tam — 21.00 Športna nedelja.

Ponedeljek, 2. september:

5.00 Pisan glasbeni spored — 6.40 Naš jedilnik — 8.05 Jutranji divertimento — 9.20 Glasba iz zabavnih filmov in revij — 10.10 Mojstri, ki so osvojili svet — 11.00 Belokrajnske pesmi in plesi — 12.30 Kmetijski nasveti — 12.40 Pozdrav s planin — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 18.00 Kulturni pregled — 18.40 Mladinska oddaja — 20.00 S festivala v Dubrovniku.

Torek, 3. september:

5.00 Dobro jutro, dragi poslušalci — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Ko se že dela beli dan — 10.10 Od popevke do popevke — 11.00 Za dom in žene — 12.00 Planinski okret in Planinski kvintet pojeta in igra — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Pester spored opernih melodij — 14.20 Radijski leksikon — 14.35 Voščila — 18.00 Športni tednik — 20.00 Mali koncert.

Sreda, 4. september:

5.00 Pisan glasbeni spored — 6.40 Naš jedilnik — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Pisana paleta — 9.00 Zabavni mozaik — 10.10 Opereta in lahka glasba — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Pesmi in plesi narodov Jugoslavije — 14.00 Francoske popevke — 14.35 Voščila — 15.40 Humoreska — 16.00 Koncert po željah — 17.10 Zabavna glasba — 18.40 Umetne in narodne poje ženski zbor — 20.00 Igra zabavni orkester Radia Ljubljana — 20.30 Iz opere „Hoffmanove pripovedke“.

Četrtek, 5. september:

5.00 Pisan glasbeni spored — 7.10 Zabavni zvoki — 8.05 Partizanske in množične delovne pesmi — 10.10 Popularne melodije iz orkestralne glasbe — 11.15 Pesmi za naše male — 12.30 Kmetijski nasveti — 14.20 Šport — 14.35 Voščila — 16.00 Domači in inozemski solisti in skladatelji — 17.15 Zabavna in plesna glasba — 20.00 Četrtek večer domačih pesmi in napevov.

Petek, 6. september:

5.00 Pisan glasbeni spored — 7.30 Cicibanom dober dan — 8.05 Jutranji divertimento — 9.00 Utrinki iz literature — 9.20 Pisana vrsta domačih pesmi in viž — 11.00 Plošča v ploščo — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.15 Za vsakogar nekaj — 14.20 Zanimivosti — 14.35 Voščila — 18.00 Družinski pogovori — 21.00 Igra orkester Mantoani — 21.15 O morju in pomorščakah.

KOLENDAR

Petek, 30. avgust: Abdon
Sobota, 31. avgust: Ignacij
Nedelja, 1. september: Egidij
Ponedeljek, 2. september: Stefan
Torek, 3. september: Doroteja
Sreda, 4. september: Rozalija
Četrtek, 5. september: Lavrencij

VRAG - tesar

Štorklja ni vedno samo štorklja

Štorklja je štorklja, človek je človek — tako menijo nekateri in mislijo, da je s tem vse povedano. Včasih pa so ljudje štorklje in štorklje ljudje. O tem pripoveduje tale zgodba.

ljenje je bilo to, toda miru ni našel nikjer. Čutil je le, da se bo ustavil tistega dne, ko bo nekaj našel, kaj pa je bilo tisto »nekaj«, pa ni vedel.

Po mnogih letih je lepega dne pripotoval v Egipt in se ustavil v neki krčmi. Krčmar ga je vprašal, kaj išče tako daleč od doma. »Ko bi vedel!« je odvrnil nesrečnej. In povedal je krčmarju o štorklji, ki mu je odnesla nož. Od tistega dne potuje neprestano, nikjer nima miru in obstanka.

Krčmar je vstal in šel. Čez nekaj trenutkov se je vrnil, držec v roki nož: »Je tale morda tvoj?« Da, bil je. »Če bi me bil ti ranil,« je dejal krčmar, »potem bi moral preživljati mojih štirinajstero otrok. Tako pa ti nož vračam.«

Čim je imel kmet nož v rokah, ga je obšlo silno domotožje. S prvo ladjo se je vrnil na Dansko, kjer je pripovedoval tole zgodbo vsem, ki so ga bili voljni poslušati.

Pa naj še kdo reče, da so štorklje — štorklje in ljudje — ljudje!

O žabi, ki so jo prefisičili

Nekoč je živel debel, črn brenclj. Sedel je ob mlaki na marjetici in se grel v toplih sončnih žarkih. Tedaj priplava mimo žaba. Ko zagleda brenclja na bregu, razširi oči in slina se ji pocede iz gobca, ko vidi tako dober zalogaj. Žaba pa seveda ni mogla tako kar meni nič tebi nič splezati iz potoka, da bi hlastila po mastnem grigrizku na marjetici. Ko bi samo poskusila, da bi se kako približala svojemu plenu, bi vsekakor budnega in previdnega brenclja opozorila na nevarnost, da bi odletel. Zato se je odločila za zvižajo.

proti tistemu belemu kamnu, ti boš pa v tisto smer letel nad menoj. Ampak tik nad menoj, prosim, da te bom imela pred očmi, ker nimava nobenega rabsodnika v bližini.«

»Saj bi bil tudi odveč,« je izjavil brenclj, svest si zmage.

»Torej prav!« je vzkljnila žaba in začepetala od nestrpnosti. »Na tri se začne! Sedaj bom štela — pridi brž k meni na obrežje! Torej velja: Ena... dve...«

Tedaj pa vzkljnila marjetica, ki je že zdavnaj uganila, zakaj v resnici gre: »Štorklja prihaja!«

Komaj je marjetica to spregovorila, je že naredilo »plumps« in žaba se je potopila v najglobljo vodo. Brenclj je že bil razpel krila in je pravkar hotel odleteti v gotovo smrt; sedaj pa se je ustavil in gledal naokrog — vendar o štorklji ni bilo nobenega sledu. Saj ta je bila daleč, tam daleč zunaj na travnikih. Marjetica je le hotela pregnati laskavo žabo, ker ji je bilo žal lahkovernega, debelega brenclja. Brenclj pa vsega tega ni razumel.

»Neumna gos,« je nahrulil marjetico. »Čemu si pravzaprav na svetu? Brez koristi postajati okrog in plašiti ljudi ter jim kvariti veselje — to znaš!« Hudo užaljen je odletel. Marjetica pa je pogledala proti soncu, ki ji je pomežiknilo. Oba sta pač vso stvar bolje razumela, kakor debeli, neumni, nevhvaležni brenclj.

»Kvak! Kvak!« je zaklicala, ko je počasi veslala proti bregu. »Dober dan! Dober dan! Ti se mi zdiš pa lenuh, ljubi moj brenclj!«

»Kaj pa te to briga?« je brenclj zabrenčal in nezaupno pogledal žabo.

»No, no!« je zakvakala žaba. »Nisem tako mislila. Ti si vendar izvrsten letalec!«

»Da, da, leteti znam!« je rekel brenclj, ki mu je laskala ta hinavska hvala in razširil je krilca, da so se zalesketala v soncu.

»Jaz znam plavati!« se je pobahala žaba. »Kaj staviš, da bom hitreje jadrala po vodi kakor ti po zraku?«

»Tega še sama ne verjameš!« je vzkljnil brenclj ponosno in užaljeno hkrati.

»Pa poskusiva!« je svetohlinsko predlagala žaba. »Plavala bom vzdolž obale

znali vihteti tesle, so tesali in tesali, delo pa jim je vseeno šlo tako počasi od rok, da so se jim sosednji Gorogranci posmehovali in jih dražili:

»Hej, Ljubenci, vaš most bi bil že zdavnaj narejen, če bi tesali sir in bi bila Savinja opojno vince!«

Ljubenci pa so se jezili: »Zmerjati je lahko, k nam pa ni nobenega vraga, da bi nam pomagal tesati...«

To pa je slišal vrag in si mislil: »Glej, glej, na pomoč me kličejo.« Še tisti trenutek je prišepal k njim in jim dejal:

»Klicali ste me, da bi vam pomagal pri tesarjenju, pa sem prišel.«

»I, kdo pa si?« so ga vprašali, ker ga niso prepoznali.

»I, kdo neki, če ne vrag!« se je zakrohotal šepavec.

»Vrag?« so se ustrašili Ljubenci. »Ali pa znaš tesati?«

»Znam.«

»Kaj pa zahtevaš za plačilo?«

»Tistega, ki bo prvi šel čez novi most,« si je vrag izgovoril plačo, po tistem se že veseleč, da bo prvega človeka, ki bo šel čez novi most, pograbil in stlačil v malho.

»Dobil boš, kar želiš,« so pristali prebrisanj Ljubenci.

In vrag se je lotil dela. Tesal je in tesal, dokler ni bil most gotov.

Po končanem delu so Ljubenci odšli domov, vragu pa so naročili:

»Ti pa, šleva kosmata, le tukaj ostani in potrpežljivo čakaj tistega, ki bo prvi prišel čez novi most.«

»Le brez skrbi! Čakal bom in pričakal,« se je režal vrag, sedel na most in čakal.

Čakal je prvi dan, čakal je drugi dan, tretjega dne pa so se Ljubenci s splavom prepeljali na drugi breg reke, od tamkaj pa po mostu zakotalili star, obrabljen brusni kamen in zakričali:

»Hej, vrag, prvi že teče proti tebi! Drži ga! Drži!«

Vrag je ujel brusni kamen, ga dvignil in ogledoval.

Ljubenci pa so se na vsa usta drli:

»Hoj, vrag, cel hlebec sira si ujel! Kar ugrizni vanj!«

Vrag je bil zares takšen bedak, da je zagrizel v brusni kamen in si polomil zobe. Zaklel je in izginil, še prej pa je brusni kamen treščil v Savinjo, kjer leži še danes.

Kdor ne verjame, naj gre v Ljubno, se nasloni na ograjo lesenega mostu ter tako dolgo gleda v bistro Savinjo, da bo na rečnem dnu zagledal — kamen.

nisem spala, nisem se veselila, dokler mi ni sveta Modrost razsvetlila duše!«

»O ti predobra, ti edina!«

Justinijan jo je vnovič objel in iskreno poljubil.

»Govori, despojna! Vem, da je velika tvoja misel, katero ti je vdihnila božja Modrost — ozrl se je hvaležno skozi okno proti cerkvi svete Sofije — in despot jo izvede, da se je raduje nebo in jo blagruje zemlja.«

Sedla sta nato na preprost divan iz perzijskega usnja. Teodora je nadaljevala:

»Ali se ne zdi despotu prav in pravično, da s svilo, ki jo je ustvaril Bog za tiste, katere je odločil na zemlji za svoje namestnike, vladarje narodov, trgujejo in gospodarijo le oni sami, ne pa umazano, nizko ljudstvo sleparskih trgovcev? Ali se ti ne zdi, despot, to prav in pravično?«

»Velika in pravična je tvoja misel, despojna! Govori!«

»Zato naj napiše roka pravičnega despota, največjega ljubitelja pravice in zakonov, kar jih je poznala zemlja in jih še spozna do sodnega dne, naj napiše roka takoj zakon, po katerem bodi svila monopol, edina last in pravica despota, za katerega je ustvarjena!«

»Božje usmiljenje je neizmerno, da mi je dalo tako despojno. Vse moje misli so omagale pred prazno blagajno, viri usihajo in moje stavbe bi skoraj obnemogle.

In ob tej uri prideš, despojna, božji dan te je privedel, ena beseda, ena misel, vse je rešeno. Tvoj suženj bi moral biti, ker nisem zasledil reke bogastva, ki se zlije v državno blagajno.«

Sloki despot je zdrsnil na kolena pred Teodoro in objemal njene noge in poljubljal tenki bisus na njenem telesu.

»Ker pa so trgovci vsi sleparji, krivičniki, ne izda in ne prodaja gotovo nihče vse svile pravični državi. Zato bo treba preiskav; protivci svetega zakona se postavijo pred sodbo in kot krivičnikom se jim zapleni bogastvo, da se z njim okoristi despot, ki osrečuje narode!«

»Neizmerna je tvoja modrost,« je jecljaval Upravda, ki je bil resnično očaran od misli, katero mu je nasvetovala duhovita Teodora.

»Tako izpolnim tvojo misel, v jutro se razglasi novi zakon. Nocoj priredim pir in povabim v gosti ves dvor, da dostojno proslavimo najmodrejšo na zemlji!«

Ko se je Teodora vračala od Justinijana, je kipel po njenih žilah.

»Ha, Epafrodite, ne boš več dolgo imel lepe vile. Po tvoji svili bo polezkavala Teodora in drago tkanino bo teptala moja noga, ti pa pojdeš v ječo, na kamen, na gola tla, da boš premišljal do konca, kako si ponagajal despojni!«

Medtem so v Epafroditovi vili uživala srečo tri srca: Irena se je okrepila od

V starih časih, ko na Ljubnem še ni bilo mostu čez Savinjo, so prebivalci Ljubnega kar s splavom prevažali živino na nasprotni breg reke, kjer so imeli pašnike. Ko pa so se tega naveličali, so se dogovorili, da bodo čez reko postavili most. Najprej so na rečni breg navozili lesa, potlej pa pljunili v roke in se lotili tesarstva. In ker so vsi ljubenski možakarji

KUNA in LISICA

Živala je kuna in je bila lačna. Ni si znala poiskati hrane, ni znala loviti kokoši. Pa vpraša staro lisico Zvitorepko:

»Poslušaj, botra, in mi povej, kako si naj kokoš ujameš, da bom sita?«

»O, draga moja, nič lažjega. Ne oklevaj, naskoči kurnik pa bo!«

Kuna se je lepo zahvalila za nasvet. Na vso moč je privihrala v kurnik. Kokoši pa so zakokodakale in sfrčale lisici, ki je skrita prežala, naravnost pred nos. Zvitorepka je tako brez truda prišla do kosila.

Kuna je ostala lačna. Pobita je hodila proti svojemu brlogu, ko jo sreča polž in jo pozdravi:

»Kako si, kuna? Dober dan!«

»Nič dober dan. Počasnež, slab dan, slab.« In je povedala polžu, kako se je lisica mastila z njenim kosilom.

»Oprosti, kunica, neumna si, neumna. Zakaj pa vprašuješ za nasvet tistega, ki kure sam rad je?«

Z x A S x M x E x H

Če ni vejice na pravem mestu

Jurček, ki mu po glavi rojijo vse druge misli, le pouk ne, je v šolski nalogi napisal o svojem stricu tole:

Včeraj je bil stric pri nas. Stopil je v hišo na glavi, je imel siv klobuk na nogah, nizke čevlje na obrazu, smeh v roki, lepo palico v očeh, silno ljubezniv pogled v žepu, mnogo denarja.

Mrtva sinička

Sinička pod grmom negibno leži, v njenih očesih življenja več ni. Vi vprašali boste: »Mar je pala ali iz gnezda se skobacala?« Ni pala, ni iz gnezda se skobacala. Roka hudobna pahnila jo v smrt, srček siničke za vedno je strl.

Silva Osebek

POD SVOBODNIM SONCEM

PRVA KNJIGA POVEST DAVNIH DEDOV

35

Hitro je izginila iz sobe in se napravila skozi dvorane k Upravdi.

Justinijan je slonel na trdem stolu pred mizo, na kateri so bili kupi sodnih aktov. Premišljal je zapletene pravde in pisal sam rabsodbe na listine.

Ko je vstopila Teodora, se je je vidno razveselil. Vstal je in hitel k njej ter jo iskreno objel. Ali odstopil je naglo in ji zrl z vprašujočim pogledom v utrujeno lice.

»Kaj se je zgodilo moji edini, vsvetvi, da je njeno lice otožno, da ginejo rože življenja?«

Teodora se je stisnila k njemu, mu rahlo položila roke krog vratu in rekla:

»Če trpiš ti, despot, ali naj se raduje ona, ki edina čuti s teboj. Odkar sem brala žalost na tvojem obrazu, ker nisi mogel ogrniti v svilo stanu svoje zveste Teodore, se je zagrizla žalost v mojo dušo in

strahu, iskreno je govorila Iztoku o Resnici, o Kristu, ki otemlje pravične in kaznuje grešnike. Zamajljen je sedel ob njej Iztok. Njena govornica mu je bila glas slavca, v njenih gorkih pogledih je sanjal svojo lepo domovino, h kateri se vrne in jo osreči. Epafroditova mrzla trgovska duša se je ogrevala in začutil je vso praznoto svojega življenja, ki se mu je zdelo nenadoma sila dolgočasno in brezpomembno. Ni doživel ure, da bi ga gladila po trudnem in vročem čelu taka zvesta in vdana roka, kakor je Irenina. In sedaj je večer življenja pred durmi. Lahko si postelje z zlatom, lahko se ogrne s svilo, kako mrzlo je zlato, kako hladna je svila. Pogrešil je na mah tisto, kar daje človeškemu življenju slaj, uteho, smoter v boju, pogrešil je srca, ki bi ga iskreno ljubilo. Zato je sklenil, da zastavi vse, samo da poda tema dvema varovancema tisto, česar sam sebi ni mogel več dati, kar je bilo zanj izgubljeni raj.

Na večer se je moral Iztok posloviti; šel je nadzorovat straže. Obljubil je, da se oglasi, ko se vrne iz vojašnice, ko opravi v pentapirgu, in da kar najhitreje opravi v palači, da čim dalje prebije ob Ireni.

Do vrat ga je spremil Epafrodit in ga svaril.

»Obleci močan oklep, Iztoče. Ogibaj se sumljivih senc, pripaši najostrejši meč,

ZA GOSPODINJO IN DOM

Važno vzgojno sredstvo: NAVAJANJE

Navajanje je važno vzgojno sredstvo, katerega se dostikrat podzavestno poslužujemo in brez katerega prava vzgoja sploh ne bi bila mogoča.

Kaj je sploh navajanje? Nič drugega, kot stalno vežbanje, neprenehna vaja vse dotlej, da nam nekaj preide v meso in kri, da postane naša navada. Na primer bo pametna mati že dojenčka navadila na redno jemanje hrane, na redno spanje itd. Navajamo otroke na red in snažnost, zahtevamo od njih točnosti in lepega vedenja in vse to tako dolgo, da jim postane to samo po sebi umevno, da ni treba več opomina. Potem pravimo, da se je otrok navadil n. pr. ob gotovi uri vstati in se vleči k počitku, medtem ko to prej ni bila njegova navada.

Čim starejši otrok postane, tem več lahko zahtevamo od njega. Prav gotovo se mu bo v začetku težko zdelo, če n. pr. naenkrat zahtevamo od njega, da se sme uesti k mizi samo še užitih rok in lepo počesan. Posebno fantku se bo zdela ta novotarija nesmiselna in pretirana. Toda če ostanemo v svoji zahtevi vztrajni in nepopustljivi, se bo polagoma privadil in niti na misel mu ne bo več prišlo, da bi še kdaj prišel k mizi umazanih rok in ves razkuštran. Prav gotovo pa noben otrok ne bo ves navdušen nad zahtevami, ki mu jih stavimo vedno znova in v vedno večji meri, kakor pač odgovarja njegovi starosti. Kot šikano in omejitve osebne prostosti bo občutil vsak novi poseg v njegovo dosedanje življenje. Vendar velja tudi tukaj: »Kar se Janezek ne nauči, tudi Janez ne bo znal.«

Da se otrok slabo vede, da nima svojih stvari v redu, da se s šestimi leti še ne zna sam obleči in obuati, da mora mamica stalno za njim pospravljati in iskati zanj obleko in obutev, katero je zvečer razmetal po vsem stanovanju, da si obriše nossek samo tedaj, kadar ga kdo spomni itd. itd., vsemu temu ni kriv otrok sam, ampak starši. Pri vzgoji in navajanju ne zadoštuje, da otroku samo od časa do časa predočimo druge otroke, kako so snažni in pridni, kako lepo ubogajo itd., pri vzgoji je treba več: vztrajnosti in nepo-

pustljivosti, pa čeprav bi bilo treba izjemoma enkrat kazni in bi tekle včasih solze. Poleg tega je treba, da so si starši vedno edini, kaj hočejo z otrokom prav sedaj. Kjer hoče mamica to in oče drugo in kjer se potem taka različna mnenja še vpricho otroka debatirajo in iznašajo, tam o vzgoji ni govora in otrok bo prebrisan dosti, da bo takoj spoznal needinost staršev in jo izkoristil v svoje namene. Posebno hudo pa je tam, kjer se kot nekakšni »vzgojitelji« poleg staršev udeležujejo tudi še razne babice, tete in strici, ki hočejo vsak svoje. Če se pojavijo glede vzgoje nasprotna mnenja, potem se je treba o tem pogovoriti na vsak način v otrokovi odsotnosti in se zediniti. Če n. pr. oče otroka kdaj v razburjenosti res po krivem ali prestrogo kaznuje, potem mati tega očetu nikoli ne bi smela pokazati vpricho otroka.

Pravilno vzgojen otrok mora biti v starosti okrog šestega leta med drugim sposoben, da zvečer, ko gre spat, svojo obleko in obutev lepo zloži na določeno mesto, tako da zjutraj vse lahko hitro najde. Ko smo od otroka to prvič zahtevali in mu tudi razložili, zakaj je to potrebno, potem se začne navajanje. V začetku bo otrok seveda še dostikrat pozabil svojo novo dolžnost, pustil bo vse razmetano po vsej spalnici in se vlegel. Tedaj ga je treba takoj spomniti, kaj še ni v redu: brezpogojno mora vstati in izvršiti svojo dolžnost. Napačno ravna mati, ki si misli: »Srotej je tako zmučen in truden, danes bom pospravila sama, bo že jutri zopet drugače.« Tako se otrok nikoli ne bo navadil reda. Ko bo začel hoditi v šolo, bo vsako jutro iskanje in razburjenje, preden bo otrok oblečen in v šolo bo prišel nepozno in že ves izmučen, ker je moral vsi pot hiteti. Koliko dela si pametne matere prihranijo samo s tem, da otroka pravočasno navadijo na red. Seme smisla za red in snago je treba zgodaj položiti v otroško dušo, pognalo bo in ostalo v njej vse življenje. Otrok pa se bo vsake nove pridobitve sčasoma navadil in bo ponosen, da zna spet nekaj novega, dostikrat nekaj, kar njegovi sovrstniki še ne znajo.

Imel sem šolarja — začetnika. Pred poukom in po pouku sem mu moral vsak dan pomagati pri sezuvanju in obuivanju in pri oblačenju plašča. Mati, ki ima enega samega otroka, to še lahko hitro opravi, a kaj naj stori učitelj, ki ima 40 in še več varovancev? Cel teden sem se bavil z njim, potem pa nisem hotel več videti njegove nerodnosti in njegovih težav. Fantek je jokal, obuval čevlje narobe, trikrat oblekel plašč, pa še ni bilo prav. Po par dneh pa se mu je posrečilo, da je prvič zave-

zal svoje čevlje sam — in videti bi ga morali, kako je bil srečen in ponosen. Mama pa se kar načuditi ni mogla, kako hitro se je navadil, ko doma ni šlo in ni šlo. Takih primerov bi mogel naštevati še in še.

Dostikrat se zgodi, da pričakujejo starši vso vzgojo od šole in se sami sploh ne brigajo za otroke. V šoli se pritožujejo, da so otroci slabo vzgojeni, da so neredni in neobogljivi, da se slabo obnašajo itd. Od učitelja pričakujejo kakšen čudodelni recept, po katerem naj bi bil njihov otrok čez noč popolnoma spremenjen. Tako seveda ne gre. Vzgoja traja od dneva rojstva naprej pa skozi vse življenje. V začetku so poklicani, da vzgajajo starši sami, pozneje jim je šola pomočnik in ne več. Po šolski dobi pa pomagajo vzgajati razni mojstri in predstojniki in končno se mora človek vzgajati tudi sam, ko ga začne kovati življenje. Le tisti pa, ki je bil sam dobro vzgojen, bo znal nekoč vzgajati tudi svoje otroke. Tako vidimo,

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Prehrana bolnega otroka

Med nalezljivo boleznijo, ko temperatura znatno naraste, zgorevajo v otrokovem organizmu hranilne snovi hitreje, organizem potroši mnogo več energije, kakor če je otrok zdrav. Zato je razen zdravlila v takšnem primeru zelo važna prehrana in nega. Zdravila včasih delujejo proti povzročiteljem bolezni, včasih pa ublaže samo njene simptome. Kar zadeva prehrano, vsekakor pripomore, da organizem s svojimi notranjimi močmi premaga infekcijo in da otrok ozdravi. Pri nekaterih boleznih, na primer tuberkulozi, je hrana enako važna kakor zdravilo.

Nekateri so mnenja, da otroka med boleznijo ni treba hraniti, češ da dobiva hrano od zvišane temperature. Zato dostikrat vidimo čisto izčrpanega otroka, in sicer ne toliko od bolezni, kolikor od lakote.

Glede prehrane med boleznijo naj velja pravilo: Hrano je treba med boleznijo prilagoditi potrebam organizma. Običajno je treba količino hrane nekoliko zmanjšati. O podrobnostih prehrane se je treba posvetovati z zdravnikom. V bolnem organizmu so prebavne funkcije običajno nekoliko skajlene in otrok hrano težje prebavlja. Z zdravili, ki pospešujejo prebavo in ki jih lahko dajemo otroku, pa dosežemo, da otrok živila dobro prebavlja

kako odločilnega pomena je vzgoja otrok in je popolnoma zgrešeno naziranje, da so starši svojo dolžnost do otrok že izpolnili, če so jim preskrbeli kruh in obleko.

Navada je samo eno izmed vzgojnih sredstev. Poslužujmo se je in zavedajmo se: Ni naloga staršev, da bi otroku življenje samo lajšali, da bi skrbno odstranjevali vse ovire na njegovi življenjski poti in zanj reševali življenjske probleme, da bi ga čuvali vseh težav. Kakšen človek pa bo vendar postal iz tako vzgojnega otroka? Neroda in slabič, ki bo v življenju odpovedal v tistem trenutku, ko starši zanj ne bodo več mogli skrbeti. Zavedajmo se, da starši ne morejo dati otroku poleg solidne izobrazbe bogatejše dote, kot je dobra vzgoja, vzgoja k primernemu vedenju, vzgoja k redu in točnosti, vzgoja k samozavesti in samostojnosti in k pripravljenosti, težave reševati in ne se jim izogibati ali čelo ukлонjevati. »Navada je železna srnjca« pravi pregovor. Ko kovač železo kuje, letijo iskre. Tudi kadar kuje mo značaj svojega otroka, bodo dostikrat letele iskre oziroma tekle solze. Tedaj nas ne sme premagati slepa ljubezen in napačno usmiljenje; ostanimo trdi in otrok nam bo v poznejšem življenju hvaležen za trdo vzgojo in to bo naše najlepše plačilo za naš trud.

Vzgojitelj

PRAKTIČNI NASVETI

Mleko ne bo prekipelo, ako položimo čez lonec srebrno žlico. Pomaga tudi, če notranji rob lonca namažemo s surovim maslom.

*

Jajca, vložena v apno, ne bodo neprijetno dišala, če jih z drobno iglo na vrhu prevrtamo in jih potem v mrzli vodi pri- stavimo kuhat.

povem ti, da tudi zlatemu orlu in zapam.

Iztok ga je slušal in storil, kakor mu je svetoval. Toda odšel je brezskrbno. Zakaj prepričan je bil, da ga ni med moštvo, ki bi dvignil zoper njega orožje. Zavratnih napadalcev se ni plašil. Zaupal je k njemu, še bolj pa svojemu meču.

Ko se je dodobra zmračilo, je premagal Ireno spanec in Epafrdit je ukazal mir krog in krog po vili. Sami je hodil po peristilu in snoval načrte za beg.

Precej temna noč se je razgrnila na Bizanc. Vodomet v peristilu se je svetil kakor sivkasta nitka. Ko bi ga ne bilo izdajalo šumenje, bi ga ne bil nihče opazil. Tedaj se priglasi nenadoma Spiridion.

Epafrdit se je prestrašil in razveselil zaeno.

»Vedi me, gospod, v najskrivnejšo sobo. Za glavo gre, za glavo!«

Hitro sta izginila za debelimi zastori v skrito celico.

»Govori, Spiridion! Kaj prinašaš?«

»Novice zate, Epafrdit! Toda pomni, da zaigram nocoj glavo! In vendar sem prišel, ker te cenim kakor samega drugega despota.«

»Ne išči ovinkov! Povej naravnost!«

»Nova postava se razglasi jutri, ves dvor jo že ve in pir se pripravlja, ker jo je zamislila despojna. Velikanski pir v njeno slavo!«

»No, in kako se glasi nova postava?«

»Svila — monopol — od jutri dalje, monopol, gospod! Ah, in ti imaš svile, vem, da je imaš. Sedaj veš vse — toda moja glava — če jo izgubim.«

Epafrdit ni izpremenil ne ene črte na obrazu.

»Hvala za poročilo. Ne koristi mi mnogo, svila je do malega razprodana, barka z novo je še na valovih. Ali nagradim te. Počakaj!«

Ko se je trgovec vrnil, se je pošibila Spiridionova roka pod težo mošnjice, napolnjene s stateri in bizantinci.

»Ni vredno tvoje poročilo te cene. Toda sprejmi, da mi v bodoče sporočiš vse, kar bi zvedel o Iztoku in Ireni. Zato te nagradjam.«

Evnuh je sveto prisegal, da se izneveri sami despojni, če bi bilo treba ustreči njemu. Krčevito je stisnil denar k prsim in se prihuljeno in plašno izmuzal skozi peristil, kjer se je zavel v temno, oguljeno haljo revnega suznja, da bi ne vzbudil sumnje z lepo obleko.

»Tako, haha, si že začela streljati name, vlačuga! Monopol — svila — to se pravi, smrt Epafrditu, ki ima tega blaga dosti. In ti bi rada, da bi pretezala svoje od greha trudne ude po mehki indijski tkanini. Ho, na boj! Sprejemam ga, tudi od tebe ga sprejemem. Morda me ugonobiš! Toda prej pogoltnete morskii valovi vso

svilo kakor je za dlan pride v tvojo last. Ne boš!«

Epafrdit je hodil po mozaičnem tlaku in polglasno mrmral in klel Teodoro ter si jasno zamislil načrt, ki ga izvede še to noč, da carski vohuni ne dobijo koščka svile pri njem.

Suženj mu je zopet priglasi nekoga, ki hoče govoriti z njim.

Jezzen je velel, naj vstopi.

Sredi belih stebrov je zdrsnila suženjska obleka z majhne, drobne postave; kljub noči je Epafrdit spoznal žensko.

»Kaj želiš?« je vprašal resno.

»Cirila sem!«

Suznja je pokleknila predenj in si prekrizala roke na prsih.

»Kaj je? Ali kaj govore o Ireni?«

»Nihče ni vprašal doslej! Toda nocoj bo zbran ves dvor in Irena je posebej pozvana od despojne. Kako naj ostane še skrivnost?«

»Bolnika ne bo nihče silil na pir!«

»Če pošlje despojna koga v sobo? Če pride sama?«

»Zapri, sedi pri durih in reci, da ne sme nihče do nje. Miru potrebuje!«

»Hočem, gospod, toda bojim se. S silo vdoro.«

»Če se to zgodi, pribeži takoj sem. Sedaj pojdi, naglo!«

Ko je odšla, takisto zavita v obleko

suznja, je hodil Epafrdit še urneje po peristilu.

»Začelo se je. Drama se zapleta. Če me za trenutek zapusti pamet, smo izgubljeni!«

Pozval je Melhiora.

»Pojdi v tkalnico, vse statve se naj ustavijo in razdro. Vsak košček svile znosite na barko; izberi najboljše suznje in zanesljive mornarje. Opolnoči morajo biti vse zakladnice za svilo prazne in barka naj takoj odrine. Na otoku Kiju naj čaka nadaljnjih povelj; prinese jih brza jadrnica. Vzemite s seboj dosti orožja — ti greš namreč z barko —, odpeljite se tiho, brez signalov. Pojdi!«

Melhior je strmel, da mu je Epafrdit moral ponoviti povelje. In takoj so se zganile stotere roke, brez govora, brez šuma je ginila svila iz skladišča in težki zavoji so tonili v globokem trebuhu močne ladje.

Epafrdit je šel nato pregledovat izpiske iz računov, črtal vso svilo iz njih in sestavil kupno pogodbo o dveh ostalih ladjah, izvzemši brzo jadrnico, o blagu in o vsem, kar je menil prdati. Postavil je nizke cene, pregledal še enkrat in potem spravil listino ter se škodoželjno smejal.

Polnoč se je bližala, Iztok se je vrnil že drugič v njegov dvor ter se pomudil za trenutek pri Ireni. O polnoči je moral v palačo.

(Se nadaljuje)

PEPE CARMELLO: Alvarez se pelje v San Domingo

Ko je profesor Alvarez z vzdihom sprostitve legel v posteljo, je majhna ura na posteljni omari udarila enajst. Skozi okno je rahlo prodiralo šuštenje palmovih listov in enolično cvrčanje skržatov. Alvarez je potegnil zaslonko posteljne svetilke nekoliko niže, si udobno potisnil blazino pod hrbet in odprl roman, ki ga je bil prejšnja noč pričel brati.

V tem hipu pa je zabrnal telefon. Nevoljno je profesor vrgel knjigo na posteljo, vstal, vzdihnil, stopil k pisalni mizi in vzdignil slušalko. Javil se je tuj glas. »Halo — profesor Alvarez? Zelo žal mi je, če vas nadlegujem! Tu MacMillan, asistent MacMillan iz bolnišnice v San Domingo — se me še spominjate? Poslušajte, profesor, gospa doktorica Rivera vas prosi. Tu imamo malega Mehikanca, ki je do bil strel v glavo. Nekdo je dečku dal puško v roke in ta reč se je sprožila. Halo, profesor? Gospa doktorica meni, da bi brez vas sploh nič ne začeli. Vi morate priti in fanta rešiti, pravi. Kako? V eni uri? To bo šlo, profesor. Seveda, profesor, medtem bomo vse pripravili.«

Alvarez je položil slušalko nazaj na vili in se za trenutek neodločno zagledal predse. Nato pa se je začel z vso naglico oblačiti. Ogrnil si je svetel plašč proti prahu in vzel v sprednji sobi ključ od garaže. Ko so se vrata verande s truščem zaprla, je že tekel skozi vrt navzdol proti cesti.

Nočni zrak je bil mlačen in mehak. Iskreča se mreža se je razpenjala čez nebo, ki se je zdelo, da počiva na črnih bodalih agav. Noč je živela in džungla je z vročimi rokami segala po nji. »Jesusuta de Chihnahna...« je pel nekdo, »Jesusita...«

Ko je Alvarez odprl garažo, je videl, da je pustil v spalnici goreti luč. Potlačil je misel, da bi se vrnil, in pognal motor. Ko je dirjal med nizkimi vilami proti veliki cesti, se mu je zdelo, da postaja noč okoli njega počasi svetlejša. Vrtovi so ga obdajali z omamnimi vonjem in obrisi ploščatih streh so se ostro odražali na nebu.

KRATKA OPOROKA

Slavni francoski humanist Rabelais je zapustil kratko, jedrnato in odkritosrčno oporoko:

— Ničesar nimam razen dolgov; kar bo ostalo, naj dobijo siromaki!

Domislice

— Dandanes trpijo noge pri plesu mnogo manj kot vsi drugi deli telesa.

(Eartha Kitt)

— Mnogim ljudem je največja ovira na poti k uspehu samo lastni — jaz.

(Hugh Waldorf)

— Včasih niso dovolili mladim dekletom niti brati takih knjig, kakršne danes mlada dekleta pišejo.

(Robert Churman)

— Namesto, da bi tožili, ker nimamo vsega, kar si želimo, bodimo rajši hvaležni, da ne dobimo vsega, kar bi zaslužili.

(Helmut Käutner)

— Mnoge žene so v zakonu razočarane. Navadno tiste, ki so se omožile, da jim ne bi bilo treba delati.

(James Stewart)

— Osem ur na dan ne moremo jesti, osem ur skupaj tudi piti ne, niti osem ur ljubiti — samo delamo lahko osem ur.

(William Faulkner)

— Večina žensk se na vse kriplje trudi, da bi spremenila svojega moža in ko ga potem res spremeni, ga ne mara več.

(Marlene Dietrich)

— Največja prednost starosti je v tem, da tedaj res spoznamo ljudi. To olajša slovo od življenja.

(Marcel Jouhandeau)

— Družinski imetek je tisto, kar mož zasluži in njegova žena ne izda.

(Robert Siodmak)

Polagoma so postajale hiše redkejše in razširjala so se brezmejna polja koruze. Voz je dirjal skozi goste gozdove kakor drevje visokih koruznih stebel, ki so kakor zid obrobjali cesto. Potem je prišla goščava. Žarometi kabrioleta so metali žarke snope luči predse. Majhne srebrne točke so se opotekale nasproti, poletele mimo ali obvisle na vetrobrani. Tu in tam so skozi džunglo zasvetile samotne luči indijskih kolib, zaostale in se umaknile izgubljenosti tropičnega pragozda.

Alvarez se je spomnil, da ne sme zamuditi odcepa. Cesta v San Domingo bi morala priti nekaj kilometrov za majhno, v džungli skrito naselbino, ki je še ni prevozil. Pogledal je na uro. Bilo je tik pred polnočjo. Cesta je zavila v loku in pragozd se je umaknil. V svetlobi žarometov je videl, kako so mimo smuknile brezokenske ilovnate kočice indijskega naselja in vedel je, da bo že kmalu moral zaviti na levo.

Nenadoma pa je opazil daleč pred seboj majhno lučko, ki je zamigotala nad cesto. Nehote je zmanjšal hitrost vožnje. Ko je prišel bliže, je na levi strani spoznal odcep. Neka postava je stala ob robu ceste in mu migala z žepno svetilko. Alvarez je pritisnil na zavoro in z vozom obstal pred Mehikancem.

Potem se je vse bliskovito zgodilo. Poneje bi ne mogel povedati, kako da se je dal presenetiti. Tujec se je s tremi skoki približal, sunkoma odprl vrata in pomolil Alvarezu pištolo pod nos. Hkrati je zgrabil zdravnika za roko in ga potegnil iz voza.

Alvarez se je opotekel na cesto. Nič se ni upiral. Nekam smešen se je zdel. Ni razumel: mar je bil napad? Tu se kaj takega še nikoli ni pripetilo. Stal je ko ohromel, medtem ko je Mehikanec zaloputnil vrata in med bučanjem motorja oddirjal. Zadnje kar je Alvarez videl, sta bili obe rdeči lučki njegovega avtomobila, ki je polagoma utonil v temni noči.

Vsenaokrog se je oglašala džungla. Glasovi nešteti žuželk so se zlili v en sam prodiren zvok, ki je napolnil noč. Alvarez je bil utrujen in razdražen. Pijan Mehikanec, si je mislil — pijan Mehikanec, ki se hoče voziti.

Potem je šel počasi nazaj, odkoder je prišel. Nerazločno je videl cesto pred seboj. Noge so se mu avtomatično premi-

WALTER FLOOTE:

ČUDNA kupčija

Istega jutra, ko je gospod Verdoux dobil sporočilo, da je na loteriji zadel milijon frankov, ga je presenetil tudi čudni obiskovalec.

Pri predstavljanju je tako nerazločno zamrmral svoje ime, da ga gospod Verdoux ni mogel razumeti. Čeprav ga je srečni dobitnik vljudno pozval, je obiskovalec obdržal svoj elegantni kožuh. »Kupčija, ki jo vam bom ponudil, je tako ugodna, da se bova takoj zedinila,« je dejal in sledeč vabilu vstopil v sobo.

Imel je debel, klobasast mesarski vrat in njegove velike, rdeče roke so pričale, da ni z njimi vse življenje vezal tako dragocenih kravati in šalov, kot jih je sedaj nosil.

»Danes zjutraj ste prejeli veselo sporočilo,« je začel brez ovinkov, »da ste zadel na loteriji milijon frankov... Iz srca vam čestitam... predlagam pa vam kupčijo... Ne, ne, brez skrbi,« je takoj pomiril gospoda Verdoux, ki je skušal ugovarjati, »ne zahtevam od vas denarja niti vas nočem povabiti k denarni udeležbi... Hočem samo kupiti vašo srečko... Vredna je milijon frankov... Jaz vam ponujam zanjo dvajset procentov več, to se pravi, milijon dve sto tisoč frankov.«

»Toda...«

»Brez toda,« je odvrnil obiskovalec, »vem, da se vam zdi moja ponudba čudna... Moja teta namreč že dvajset let igra loterijo, ne da bi doslej enkrat zadela... Zelena bo od jeze, če ji bom povedal, da sem že pri prvi srečki zadel milijon frankov... hahaha...!«

Gospod Verdoux se je nelagodno počutil. Razmišljal je ves obupan, da je njego-

kale. Mislil je na MacMillana. Mislil je na operacijo. Sedaj ga čakajo. Spet je pogledal na uro. Bilo je pol ene. Pol ure je že izgubil. Vas ne more biti več daleč. Tam bo nekje telefon.

Nenadoma zapazi na cesti pred seboj nejasno senco. Goščava je bila videti več sekund razsvetljena. Obrnil se je in zagledal v daljavi dve svetli točki, ki sta migotali skozi noč. Bili sta luči avtomobila. Imel je srečo. Postavil se je sredi ceste in razširil roke. Počasi se je bližal ropot motorja. Potem je oslepljen zaprl oči. Star avto je obstal tik pred njim.

Pri volanu je sedel plantažni delavec. Alvarez je komaj razločil njegov obraz. Videl je le cigareto, ki se je svetlikala skozi noč. Brž mu je razložil svojo zgodbo. Delavec je molče odprl vozna vrata. »Pridi, doktor!« je rekel.

Alvarez je vstopil in voz se je obrnil. Med vožnjo nista govorila. Alvarez je mogel videti, da je sosed izčrpaval zadnje sile iz starega zaboja. Spet sta prišla do odcepa. Za njima je pot postajala obupno slaba. Vijugala se je skozi goščavo, ki je v plešči luči voza dobivala fantastične oblike. Alvarez je postal nemiren. Spet je pogledal na uro. Imel je občutek, da ne sme več dosti časa izgubiti.

Po četrturni vožnji se je pragozd umaknil jasi, kjer sta se ob robu dvigala dva bungalova bolnišnice. Cesta je peljala naravnost mimo obeh dolgih poslopij. Skozi neka odprta vrata je padal širok svetel trak na cesto. Alvarezu se je spet vzbudilo upanje.

Ko je stopil z voza, je zagledal molčečo trumo Indijancev, ki so sedeli na zemlji ob obeh straneh svetlobnega pramena.

Nato je stopil Alvarez v sprednji prostor bungalova. Videl je moža v belem plašču in zaslučil, da je pred njim MacMillan. Asistent je govoril, obrnjen od vrat, z nekim Mehikancem. Potem se je vzravnal, spoznal Alvarez in mu stopil naproti. »Prepozno, profesor,« je rekel. »žal prepozno. Pred desetimi minutami je umrl. Njegovega očeta smo telefonično obvestili. Mož je prišel še ravno ob pravem času. Toda deček ga ni več spoznal.«

Stopil je v stran. Alvarez je videl skrušenega moža, ki je trudno vzdignil glavo. Zrl je v poten, upadel obraz z ugaslimi očmi.

Bil je Mehikanec s pištolo.

Črtomir Šinkovec:

Če tisočkrat mi rečeš...

Če tisočkrat mi rečeš: »Pojdil!« ne morem iti proč od tebe, ne morem več spoznati sebe, če tisočkrat mi rečeš: »Pojdil!«

So s svetlo srečo prepojene minulih dni prelepe sanje, ne morem pozabiti nanje, ljubezen čisto zveste žene, ki z nezvestobo zasadila v srce je ljubosumja želo, pa žge in žge, da bi zgorelo, kot Feniks spet sprostrlo krila...

Ne morem več spoznati sebe, če tisočkrat mi rečeš: »Pojdil!« Če tisočkrat mi rečeš: »Pojdil!« ne morem iti proč od tebe...

sleparijo.« Pri teh besedah je vstal. »Pojdiva!... Ne smete oklevati... Kupčija je brez tveganja... In dve sto tisoč frankov se tudi ne zasluži tako hitro...«

Skupaj sta odšla do banke. Vse je potekalo v najlepšem redu. Gospod Verdoux je z zbeganimi očmi opazoval svojo novo bančno knjižico, na kateri je imel vpisan en milijon dve sto tisoč frankov.

Tujec je zadovoljno spravljal srečko. »Če boste še kaj zadeli, vas bom zopet obiskal,« je dejal za slovo. »Dal vam bom seveda dvajset procentov več... Saj veste, moja teta se bo živa požrla, če bo zvedela, da dobivam na loteriji...«

*

»Končno smo ga ujeli,«... je dejal davčni inšpektor Monier in si veselo pomel roki. »Že eno leto zasledujemo gospoda Cachina in si ni upal niti ganiti. Živel je skromno kot slabo plačani uradnik, čeprav je s črno trgovino zaslužil težke milijone... Vendar je sedaj izgubil živce: pravkar sem dobil sporočilo, da si je kupil veliko hišo na bulvarju Saint-Germain... To bo že obžaloval... Sedaj ga imamo! Gospodična, takoj mu pošljite povabilo...!«

Gospod Cachin je prišel prijazen in nasmejan.

»Kupili ste hišo, ki vas je stala osem sto tisoč frankov,« ga je vprašal inšpektor in se pri tem pomembno igral s svojim svinčnikom. »Ali nam lahko pojasnite, od kod imate ta denar? Saj niste prijavitelj na davčnem uradu... In kdor zasluži tako vsoto, mora posedovati precejšnjo trgovino.« Gledal ga je ostro in z zmagošlavjem v očeh. »Vi veste, da je za davčno poverbo zaporna kazen.«

»Vem...«, je odvrnil gospod Cachin mirno in vzel s svojimi debelimi rdečimi rokami iz notranjega žepa elegantnega kožuha zložen listek. »Tukaj, prosim, je izvor mojega denarja... Na loteriji sem zadel milijon frankov...! Kolikor vem, so loterijski dobitki v Franciji neobdavčeni...«

»Ah, tako...!« je dejal davčni inšpektor, ki je od neprijetnega presenečenja postal zelen. »Imeli ste nesramno srečo, gospod Cachin...!«

Heinrich Heine:

Moč in beda milijonarjev

Pred več leti, ko sem se bil namenil h gospodu Rotschildu, je strežaj ravno nesel njegovo nočno posodo prek hodnika in neki borzni špekulant, ki je tisti hip šel mimo, je spoštljivo snel svoj klobuk pred mogočno kahlo.

Tako zelo — spoštljivo povedano — spoštujejo nekateri ljudje nekateri ljudi. Zpomnil sem si ime tega ponižnega moža in sem prepričan, da bo sčasoma že milijonar.

Ko sem nekoč pripovedoval gospodu N., da sva z gospodom baronom Rotschildom skupaj obedovala v njegovem razkošnem stanovanju, je plosnil z rokama in mi rekel, da sem bil deležen časti, kot so je bili doslej samo njim enakega rodu ali vsaj nekateri vladajoči knezi, ki bi jih lahko kupil s polovico svojega nosu. Pripomniti hočem, da bi bila že polovica nosu gospoda N. dovolj dolga.

Preveliko bogastvo je morda težje prenašati kakor revščino. Vsakemu, ki je v

veliki denarni stiski, svetujemo, naj gre h gospodu Rotschildu; ne zato, da bi si pri njem sposodil (zakaj dvomim, da bi dobil kaj prida), ampak zato, da bi se potolažil ob pogledu na ono denarno revščino. Ubogi zlodej, ki ima premalo in si ne ve pomagati, se bo tu prepričal, da je na svetu človek, ki je v še mnogo večji stiski, ker ima preveč denarja, ker se ves ta denar steka v velikanski kozmopolitski žep in ker mora to breme vlačiti s seboj, medtem ko je krog in krog njega velika množica lačnih in tatov, ki iztegujejo roke za njim. Pa kako grozne in nevarne roke!

»Kako vam gre?« je vprašal nekoč nemški pesnik gospoda barona. »Prismojen sem,« je ta odgovoril. »Dokler ne mečete denarja skozi okno,« je rekel pesnik, »tega ne verjamem.« Baron je vzdihnil in mu vpadel v besedo: »Saj ravno zato sem prismojen, ker ne zmečem včasih denarja skozi okno.«

Pliberški letni sejem na TRAVNIKU

Če bo v nedeljo in ponedeljek ugodno vreme, bo na tradicionalnem pliberškem sejmu na travniku spet veliko srečanje kupcev in prodajalcev ter drugega občinstva. Pliberški sejem na travniku je poleg svojega gospodarskega pomena velika družabna prireditev in si je osvojil tradicijo največje vsakoletne ljudske slavnosti v Podjuni. Sejma na travniku se prav zaradi veselja mlado in staro. Semanjih dni nihče noče zamuditi in »kar leze ino gre« se v teh dneh sreča v Pliberku. Vsi že dolgo hranijo denar za sejem in te dni ne štedijo preveč; zabave in razvedrila si privoščijo preko običajne mere.

Je že tako, da si ljudje, ki se v trudu in znoju pehajo za vsakdanji kruh pri izpolnjevanju vsakodnevnih dolžnosti, veselijo gotovih dni, ki so v letu namenjeni družabnosti, razvedrilo in tudi poslovnim

sklepom. Brez dvoma, tudi mnoge poslovne sklepe zaključujejo na pliberškem sejmu na travniku. Nekdaj je bilo na tem sejmu živahno trgovanje z živino in konji, kar je danes ponehalo, ker so vprežno živino precej nadomestili stroji, traktor in druga vozila. Iz navadnega »jarmaka« se je sejem razvil v razstavo v malem, pri kateri je udeleženo kmetijstvo, industrija, trgovina in domača obrt. Udeležba na pliberškem sejmu je po vojni iz leta v leto številnejša, kar je tudi zasluga prizadevnega sejskega odbora. Zeleti bi bilo, da bi bili olajšani tudi obmejni potni predpisi, ker so se svojčas tudi iz bližnjega zamejstva prav radi udeleževali pliberških sejmov na travniku.

Če se nekoliko pomudimo pri nabavi vsega, kar potrebujemo, moramo znova poudariti, da si pustimo najbolje postreči

pri domačih podjetjih. Tvrške, ki so sicer bolj skromno, toda radevolje inserirale v našem listu, nam dajejo nasvete iskreno ter nam pošteno postrežejo s kvalitetnimi potrošnimi dobrinami, naša delovna naročila pa nam izvedejo v popolno zadovoljstvo, ker imajo tudi interes, da nas ohranijo kot stalne odjemalce.

V nedeljo in ponedeljek bo torej v idiličnem mestu Pliberku, obdanem s pokrajinskimi lepotami, živahno življenje in vrvenje. Vse poti bodo te dni vodile na pliberški sejem na travniku — na največjo ljudsko slavnost v Podjuni.

Okusno in trpežno slika prostore
Janez Huter
slikar
PLIBERK — BLEIBURG

Kar potrebujemo kupujemo v trgovini
KUŠEJ Terezija - Franc
ŠMIHEL NAD PLIBERKOM
Bogata izbira — domača postrežba
zmerne cene

Podjetje

Friedrich KRAUT
lastnik ERHARD KRAUT

Bistrica pri Pliberku
Lesna trgovina
žaga
umetni mlin
prvovrstna gostilna

Parketi

Stavbeno tesarstvo

Stiskalnica za olje

Gottfried GLAWAR

LIBUČE — LOIBACH
PLIBERK — BLEIBURG

Žaga in lesna trgovina

Josef Reiter's
Erben

Konovece — Genowitz
Pliberk — Bleiburg

HOTEL — PENZION
Obir Jožef WUTEJ
Klopinj — Klopein

Prvovrstno gostišče na priljubljenem izletnem kraju — biseru koroških jezer — v Klopinju.
Odperto tudi po sezoni

Kupujte v domači trgovini

Kaufhaus Franz Kraut
PLIBERK — BLEIBURG

Pri Krautu dobite vse potrebščine
po najnižjih cenah

Po nizkih cenah kupite v trgovini

Ferdinand Stefitz
PLIBERK — BLEIBURG

Tekstilije, obleka, perilo

Vsa v tesarsko stroko
spadajoča dela
izvaja v zadovoljstvo

Štefan Potočnik

tesarski mojster
PLIBERK — BLEIBURG

Stavbeno in pohištveno mizarstvo

Jožef Grauf

PLIBERK — BLEIBURG
Izvedba kvalitetna
cene zmerne

Kolarstvo

Ciril RUDOLF

Bistrica pri Pliberku

domača kolarska delavnica
izdelava športnih artiklov

V trgovini s stroji

Maks TRAUN

Pliberk — Bleiburg

vse poljedelske stroje — šivalne
stroje — radio-aparate — kolesa in
motorna kolesa po ugodnih cenah
in plačilnih pogojih

Pri svoji

Kmečki gospodarski zadrugi
PLIBERK — BLEIBURG

kupite umetna gnojila, semena, orodje
in kmetijske stroje po ugodnih po-
gajih — Prevzemamo vse vrste žita
po tržni ceni — Poslovalnica tudi
v Šmihelu — odprta vsak dan
Razstavljamo na sejmu
na travniku

V Pliberku obiščemo gostilno **Bruckwirt**

v Šmihelu pa zahajamo k **Serčerju**

Gostilničarka **Milka Mlinar** skrbi za prijazno postrežbo
z odličnimi kvalitetami

Vsa tesarska dela izvaja v zadovoljstvo

Franc LUŽNIK
tesarski mojster

v Srejah, občina Škocijan

Krojaštvo **Blaž OPETNIK**

PLIBERK — BLEIBURG

Priznana delavnica moških in ženskih
oblek — zaloga in izbira vseh vrst
blaga po nizkih cenah

Čevljarstvo **Gregor OPETNIK**

PLIBERK — BLEIBURG

Delavnica in trgovina čevljev vsake
vrste. Najugodnejše cene v okolici

Elektro Hollauf

PLIBERK — BLEIBURG

izdeluje solidno vse električne naprave
dobavlja električne potrebščine za kmetijstvo
in gospodinjstvo

Karl Ferra

Specerija, železnina, manufaktura,
kmetijski pridelki,
gradbeni material

Pliberk — Bleiburg

Bahnhofstrasse 16,
Postgasse 13
Tel. 219 in 220

GOSTILNA IN KAVARNA

Breznik

Pliberk — Bleiburg

„Grinzing na travniku“

Velika poskušnja vin v sejskem
paviljonu — pečene ribe

Za zabavo igra

„Kranjski kvintet“

Ob sejmih in ob vsakem času pijemo
osvežujoče pivo pivovarne Sorgendorf